

Literatūra

RASTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 326

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

RAŠO JONAS

Sudrumstais metais

(IŠ ATKURTŲ PRISIMINIMŲ)

Vedamas žodis

Ne visiems iš sudrumstų metų teko išeiti pakelta galva. Vieni palūžo, suklupo. Kiti besitaikindami naujoms gyvenimo aplinkybėms, — slystelėjo. Kai kurie savo noru ar prieš savo valią talkininkavo svetimiems. Atsirado ir tokių, kurie savanoriai stojo į priešo gretas ir klusniai vykdė jų uždavinius. Tokia kaina kai kas pirkė teisę gyventi. O kai kurie ir dėl gardesnio šaukšto pasuko kreivais keliais, norėdami gyvenimo paviršiuje išsilaikyti. Buvo visokių, kokių visada ir visur atsiranda, kai gyvenimas iškrypsta iš vagos, kai jis drumščiamas, kai teisę pakeičia kumštis.

Čia keletas vienokių ir kitokių prisiminimų. Tais neramiais metais vienus teko pažinti, apie kitus išgirsti iš kitų. Vieni jų dar gyvi; kitų likimas nežinomas; trečiai jau mirę. Kas gyvas, apie tuos tenka kalbėti atsargiau, — ateities jų gyvenimo takai nėra žinomi. Rasi, kas anuomet priešui tarnavo, dabar laisvės kovotojų eilėse darbuojasi. O gal kai kas jų ir dabar priešui tarnaudamas padeda saviems. Padeda tiems, kurie skina kelią į laisvę. Žmogaus keliai nežinomi. Kartais, jie taip vingiuotai susimeta, kad sunku juos išnariuoti, ištiesiti ir pasakyti, kur jie veda.

Tais ir kitais sumetimais šiuose prisiminimuose vardai, pavardės suminėtos pramanytos, nepasakytos jų gyvenimo vietos.

Galima būtų visai tų asmenų neprisiminti, apie juos nerašyti. Tada neturėtume pilno praeties vaizdo, kaip tais sudrumstais metais buvo veikama, kovojama dėl žmogaus teisės, dėl savo tėvynės laisvės.

Petras Švilpa

1940 m. Lietuvoj vienoj valdinėj įstai goj tarnavo buvęs puskarininkis. Vyras buvo kokių trisdešimt metų, vidutinio ūgio, veidas truputiuką raupuotas, judrus, šnekus, mėgstas sočiai ir linksmai gyventi. Jis buvo baigęs Vytauto D. universitete ekonomikos mokslus. Studentaudamas priklausė neolituanų korporacijai. Vargu jis buvo uolus tos korporacijos narys, nes ir tarnyboj nebuvo stropus. Žvelgė jis į visą paviršutiniškai, su nieku nesusirišdamas, neįsipareigodamas. Pavadinim mes jį Petru Švilpa. Juo labiau, kad jis mėgo švilpauti ir gerai švilpavo.

Kai Lietuvon įsibrovė raudonieji, Petras Švilpa staiga pasikeitė. Jis pradėjo vengti savo pažįstamų, nustojo nuolatos čiauškęs. Kuriam laikui praslinkus, jis perėjo tarnauti kiton įstai gon. Bet ir naujoje įstaigoje jis nerimo. Tos įstaigos viršininko jis prašėsi perkeliamas kur nors provincijon. Viršininkas jo prašymą patenkino. Betgi viršininko nusistebėjimui ir jo nesitenkinimui, Petras Švilpa kas savaitgalis atsilankydavo centre. Kartą viršininkas jam juokais pastebėjo:

— Matyti, sijenėlį nužiūrėjai, kad nuolatos lankaisi.

o Švilpa neramiai:

— Gal taip, gal kitaip... — ir nutilo. Viršininkas, akylai į jį pažiūrėjęs, pastebėjo jo veide nerimą.

Kartą viršininkas važiavo provincijon. Važiavo pro tą miestą, kur Petras Švilpa tarnavo. Žiūri, Petras Švilpa moja ranka,

A. a. PROF. IGN. ŠLAPELIS
"Koplytėlė"

prašo viršininką stabtelėti. Sustojęs jis ir sako Petrai Švilpai nieko negalvodamas:

— Atrodo, lyg tamsta mane sektum. Išvažiuodamas niekam nesakiau, kur važiuoju, o štai tamsta mane sutikai.

Petras Švilpa sunerimęs atsakė:

— Gal neseiku, o tik sauguju... Dabar nespaisysiu... — lyg nesūsigrabįdamas ką sakyti, atsiliepė jis.

Kai vėlai vakare, tą pačią dieną, viršininkas per tą miestą atgal grįžo, jis ir vėl pastebėjo P. Švilpą belūkeriaujantį. Dabar viršininkas dėjosį jo nematęs ir pravažiavo.

Tais drumstais metais ėjo visokie gandai. Tada daug kas ką įtarinėjo. Įtarinėjo kartais visai bereikalingai. Tatai tarpusaviai santykiečiai nutrukinėjo tarp pažįstamų. Žmonės pradėjo mažiau kalbėti, daugiau klausyti. Petras Švilpa taip pat nesileido į didesnes kalbas.

Kitais metais, birželio 22 d. vokiečiams puolus bolševikus, apie vidudienį viršiniuko bute suskambėjo telefonas:

— Kalba Petras Švilpa. Kalbu sukilėlių būrelio vardu. Jūsų telefonas nebus išjungtas. Per jį mes palaikysime ryšius, — girdi viršininkas Petro Švilpos balsą. Būtu lygu įsakymui.

Kelioms dienoms praslinkus viršininkas susiejo su P. Švilpa:

— Mat, kaip kartais gali apsirikti. Ne laukiau, kad eisi partizanauti, — sako jis jam.

— Reikėjo... — Susijaudinusiai atsiliepė Petras Švilpa.

Vokiečiai, okupavę Lietuvą, visą jos gyvenimą suėmė į kietą kumštį. Vokiečiams buvo sunku veikti. Jiems nesisekė sudaryti iš vietos žmonių patikimą slaptą agentų tinklą. Visi pasidarė atsargesni. Net nuotaikingo ir lengvo gyvenimo ieškotojai, visiems linkusieji kitų sąskaiton patarnauti, ir tie nesiveržė pas vokiečius.

Buvę maskolių komunistų šnipai, kurie nespėjo pabėgti, susilaukė skaudaus likimo. Kai kurie jų be teismo sprendimo buvo sunaikinti. Lietuvos pagrindis greitai susimetė. Pasirodė gausi lietuvių slapta spauda. Ji išspėjinėjo savo skaitytojus ne-

rikti savo likimo su vokiečiais. Nauji okupantai zujo, ieškojo pagrindžio siūlų galų. Nesisekė. Nors ir suiminėjo žmones, bet suiminėjo ne tiek pagrindų veikusius, kiek vien įtarinėjimais pasiremami ir norėdami kitiems baimę įvaryti. Vokiečių okupacijos slaptoji policija nors ir turėjo savo tarnyboj lietuvių, bet tie buvo atsargūs, savo pareigose nestropūs, kartais net pagrindžio veikėjams paslaugūs. Buvo kas dviem frontais dirbo.

Petro Švilpos draugystės dabar kai kas vengė. Jis ir pats tai juto. Tylėjo, savo draugyste nesipiršo. O čia dar susipainiojo jo meilės reikalai: mylėjo vieną, pasipiršo kita ir pats pirmos kitoms. Susirūpino vyras. Narpliojo tuos painius reikalus. Nesisekė. Reikalas iškilo viešumon. O kai ne su viena meilikaujasi, visada atsiranda pavydas kerštą gimdęs. Bernas buvo viengungis. Norinčių už jo tekėti netrūko, o jis nesiskubino vienai ar kitai tarti savo lemiamą žodį.

Viena tokių jo draugių, kantrybės netekusi, viešai drožė Petrai Švilpai į akis:

— Nieksė, šnipinėjai saviems, o dabar svetimiems. Maudaisi savo tautos brolių kraujuje... — Petras Švilpa išbalo ir čia pat pranyko.

Veikiai viskas išryškėjo. Kai Lietuvon įsibrovė maskolių okupantai - komunistai, Petras Švilpa tuoj buvo iššauktas į jų saugumą. Ten trumpai, drūtai jam buvo pareikšta:

— Iki šiol buožių saugumui teikei žinias, galėjai linksmai gyventi. Jei nori ir toliau gyventi, štai pasirašyk...

Petras Švilpa prakaituodamas pasirašė jam pakištą raščiuką-pasižadėjimą teikti bolševikų saugumui žinias. O kai vokiečiai okupavo Lietuvą, jie surado pėdsakus Petrą Švilpą tarnavus bolševikams. Tada šie pasiūlė dabar jiems padėti. Petras Švilpa neatsisakė. Sutiko nemurmėdamas, net su savotišku pasitenkinimu.

O kur dabar Petras Švilpa, kam jis talkininkauja? Kas ten žino. Tremty jo nebuvo. Kada ir kam jis sąžiningai tarnavo, vargu kada nors sužinosime.

Buvo linksma Katriutė

Buvo linksma Katriutė. Ji ir moterų veikėja, ji ir spaudos bendradarbė, poetė; ji sugebanti draugystėje sudaryti geras nuotaikas bei jas palaikyti. Visi ir visos žinojo Katriutę ir visi ją mylėjo. Jai atviros durys buvo visur, ir net prezidentūroje. Tiesa, prieš pat karą jos gyvenimas buvo kiek sudrumstas, — atsiskyrė su vyru.

— Toks jau čia man vyras, jei linksmos draugystės vengia, — teisinosi Katriutė prieš kitas ir kitus.

— Per daug mano kuklios pajamos visų linksmybių išlaidas apmokėti, — porino jos vyras, Lietuvos kariuomenės kapitonas. Kartais, jis dar pridėdavo:

— Apsirikau. Maniau turėsiu žmoną gydytoją. Kai vedžiau, mediciną studijavo. O kai apsivedžiau, pasiliko tik linksma poniautė... Ne man kapitonui tokia sunki našta — atsiskyrėm.

Katriutė nebūtų Katriutė. Ji nenusiminė. Išsiskyrusi ji jau rytojaus dieną pradėjo vienoj įstaigoj tarnybą. Dabar jos linksmybių ratas susiaurėjo. Neilgam. Atsirado kitos pažintys naujos linksmybės.

Nelauktai, nors nujaustai, užgriuvo didžiosios gyvenimo suirutės — prasidėjo pasaulinis karas. Lietuvą svetimi užplūdo. Svetimi, klastingi, žiaurūs, su žmogaus asmenybe nesiskaita, ją niekina. Svetimi iš rytų, vėliau iš vakarų. Toks iš rytų atplūdes kreivakojis, raupuotas, ilgaausis, priplotnosis, pilko veido ir tokiu pat nieko nesakančių akių, iškviatė Katriutę pas save.

— Esi vežiko duktė, apsikri, landi. Mėgsti linksmai gyventi. Mums tokios reikalingos. Ypač tokia didžiaakė, gražaus veido, geltonplaukė kaip tu, — seilių nesulaikydama nuobradžiai kalbėjo "rojaus kūrėjas" Katriutei. Katriutė virpėjo. Pyktis maudė, krūtinę spaudė. Norėjo šuktelėti, protestuoti, nesiduoti užgaulijama. Jos akysė pasirodė ašaros, pajusto bejėgiškumo ašaros. O tas nuobradas:

— Merga, čia ašaros nepadės! Prieš mane tu stovi kaip plika. Visas tavo gyvenimas man žinomas. Štai naganas ir raštelis. Turi pasizadėti pranešinėti žinias apie savo pažįstamus, meilužius, nevengiant nė savo motinos ir tėvo bei kitų artimų. Kito pasirinkimo nėra! Supratai? Jokie tavo pasiaiskinimai man nereikalingi!

Katriutė virpančia ranka pasirašė, kas buvo jai pakišta.

— Rytą vakarop užėik į paštą, kada ten bus daugiausia žmonių. Ten pasitiks tavo mūsų bendradarbė. Ji suteiks tau instrukcijų kaip reikia dirbti. — Jis, tas kreivakojis, tai sakė niekinančiai, grubiai, ir pridėjo:

— Eini pro šias duris gyva... — ir dar pridūrė: — mes su tokiais mergomis ceremonijų nedarome.

Katriutė sprukte išspruko pro duris.

Rytojaus dieną Katriutė nenuėjo sakyta valanda į paštą. Nebuvo tarnyboj. Visą dieną išsėdėjo namie. Sėdėjo nieko negalvodama ir nieko nelaukdamą. Suteimus išgirdo durų skambutį. Nenorėjo jų atidaryti, o paskui jokio jausmo nelydima, duris atidarė. Pasirodė jaunutė juodaplaukė, tamsaus veido mergina. Ji pasisveikinus ėmė kalbėti:

— Mudvi turėjova pašte pasimatyti — neatėjai. Būsiu bendradarbė. Kilnus ir idomus darbas jus laukia. Tokia aibė pažinčių. Suprantu. Nesmagu. Nieko, priprast. Idomu ir labai bus idomu. Linksma ir gera gyventi. Kas čia tokio: kas kovon eina, turi žinoti, kad priešas visur jį tyko. Jo pareiga saugotis, o mūsų — sekti. Mums moterims pavedama tik žinias rinkti. Pagarba! Žinai, idomių dalykų sužinai. Tas mūsų bendradarbė, jį užverbavęs, senas čekistas, žiaurus, nepaauštinis. Jie visi tokie. Šilkinėmis pirštinais bolševikų revoliucija nedaroma. Dar Leninas sakė: kovos metu priešą galvelės ne-

LICNĖ SUTEMA**BERZAI**

*Jei grįšiu pavasarį, nusikalsiu
nuo pat pirmosios dienos, —
nes išgersiu juos, išsiurbisiu,
ir likusių drėgmę sulos,
prie pat jų šerdies
išdžiovinsiu suskirdusiais pirštais,
kad tik nebereiktų paliktį jų daugiau
vienų, kaip dabar, svetimiems.*

IRENA-ALDONA NASVYTYTĖ**ATLEISK**

*Atleisk man už žodžius,
Kurių tau nekalbėjau:
Tik naktimis žvaigždėms,
Tik girių vėjams,*

*Tik žydintiems jurginams
Vasarų praėjusių — — —
Tik mirštančioms klevams
Rudens alėjų — — — — —*

*Atleisk man už žodžius,
Kurių tau nekalbėjau...*

glostomos, — mirtis išdavikams, kas jie būtų. Žinote, mirties šokį šokti labai idomu. Aš tokia pat linksma, kaip ir jūs. Mėgstu nuotaikingą gyvenimą. Mėgstu beriuokus. Čekistų tarpe pasitaiko "fain" vyrų. O jų visų praeitis didvyriška. Jie turi ką pasakoti. Kai šalia tavęs stovi lipšnus, mėtilus vyras, kartais nesinori tikėti, kad toks galėtų žmogų nušauti. O šauda... dar ir kaip šauda! Nebaisu, tik reikia priprast. Taigi, būsiu bendradarbė. Nesibijokit! Likimas užtikrintas. Bolševikai atgal nesitraukia. O kodėl mums nuošaly laikytis, jei galime padirbėti? Pamatysite, kaip idomu ir darbą pamėgsite. O kiek visokių įvairenybių!

Taip atėjusi viešnia čiauskėjo, įtikinėdama Katriutę, o paskui nurodė jai, kas veikti, kaip pranešimus rašyti.

— Kol kas jūsų darbas bus ribotas. Seksite tik kelis asmenis. Juos kasdien matysite, — tai bus lengva užrašyti, ką jie šneka. Rašysite ant plono popieriuko. Paskui du kartu per savaitę vakarais ateisite į paštą, kada ten daugiausia žmonių, ir tuos popieriukus laikydama saujoj, besisveikindama įteiksime man.

Čia ji atsistojoš parodė, kaip reikia toks raštelis suvynioti ir kaip jis reikia delne laikyti ir kaip besisveikinant į delną įbrukti. Paskui besisveikindama su Katriute parodė, kaip tai daryti. Ir jau išeidama:

— Tai iki pasimatymo pašte! Ateisite, nes geriau ten gyvai ateiti, negu dingti be žinių, — pasakė ir išėjo.

Dar ir rytojaus dieną Katriutė svyravo ar eiti, o paskui nuėjo. Nuėjo sau tardama:

— Na tai kas, pamėginsiu... Pamėginsiu niekam blogo nedarydama...

Ir taip pagalvojusi net skubontis pradėjo eiti. Ejo negalvodama, tik kai pašto slenkstį peržengė, širdis pradėjo smarkiau plakti. O paskui aprimo, priprato, tik pati nežinojo, kodėl po kiekvienu tokiu susitikimu nusiplaudavo rankas. Jautės lyg būtų kažką purvino palytėjus.

Bėgo dienos, slinko mėnesiai. Gyvenimas kažkaip savaime siaurėjo. Pažįstamų jos skaičius mažėjo. Linksmybės retėjo ir jos nebūvo nė ieškomos, jos pačios privengiamos. Ji abejojo, ar niekas nenujaučia, kas jai slapta pavesta atlikti. O gal nujaučia, gal visi tik dedasi nieko nematę, nieko nežinant?

— Stebėtis tenka kaip žmonės pasikeitė. Rodos, ne tie. Kažin ar aš taip pat pasikeičiau, — kartais viena sau galvojo Katriutė, kai lyg koks akmuo spaudė jos krūtinę.

Nelauktai pasijuto nėsčia. Dabar stum-

tė, kad geriausiai iš to miesto persikelti kur nors kitur. Nesmagu. Kiek čia bus kalbų, kai visi pastebės ją nėsčia esant. Nutarė, kreipėsi į įstaigos valdytoją. Jis visada buvo jai malonus, o ji... O, kaip kartais sąžinė graužia!

— Labai prašau perkelti mane į provinciją tarnauti? — kreipėsi ji į valdytoją. Jis jai su užuojauta:

— O kodėl? Ar čia jums negerai? Būkit atvira?

— Aš nėsčia, — visa nukaitusi prisipažino Katriutė.

— Na tai kas čia tokio. Juo labiau jūs turite čia pasilikti.

— Žinoma, nieko tokio, bet žinote kokia mano padėtis: atsiskyrė ir nėsčia, liežuviai mane pribaiigs...

— Tegu sau plepa ką kas nori, ko čia jums jaudintis: kas įvyko, tai įvyko, — ramino ją valdytojas.

Katriutė gaudžiai apsiašarojo ir ašarodama:

— Jūs kalbate su manim kaip tėvas, o aš jus sekū, — jiems pranešinėju... — O valdytojas dar ramiau:

— Blogai darotė, kad savo tarnybines paslaptis išpasakojate... Jei taip, tai dėl persikėlimo paduokite prašymą, — ir kalba tarp jų nutrūko.

Katriutė kiek luktėlėjo. Ašaru pėdsakus nuvaliusi ir linksma veida padariusi išėjė iš valdytojo darbo kambario. Ji buvo tos įstaigos sekretorė.

Pasikeitė okupantai, bet maža kuo pasikeitė įvesta priepaūdos tvarka. Gal vokiečių okupacija buvo kiek švelnesnė. Antros okupacijos metu Lietuvos gyventojai rodė daugiau atsparumo, jau spėjo geriau susiorganizuoti, veni su kitais susiprasti. Ir tada tokių netrūko, kas savus išdavinėjo. Katriutė taip pat buvo įtarta vokiečiams okupantams tarnaujanti. Niekas nieko tikrą negalėjo pasakyti, taip pat kaip ir niekas nekalbėjo jai bolševikų sėkle buvus. Gal ji todėl buvo įtarta vokiečiams tarnaujanti, kad vieną kartą jai tai prikišus, ji juokdamos atsakė:

— O kodėl aš negaliu būti antrąja Mata Hari...

Kai vokiečiai bolševikų spaudžiami jau traukėsi iš miesto, Katriutė užėjo pas vieną pagrindžio veikėją ir šiam pasiūlė:

— Dar vakar buvau apsisprendžiusi bėgti į vakarus, bet šiandien nutariau likti. Jei norite, galiu jums patarnauti? Galiu duoti jums gerą pažymėjimą, — ir ji čia ištraukė vokiečių okupacinės valdžios tuščią kelionės pažymėjimo blanką. Pažymėjimo turinys buvo trumpas ir visiems vokiečiams patikimiems vykstantiems Vokietijon vieno turinio duodamas. Ten buvo pasakyta, kad toks ar tokia buvo lojali Vokietijai, vokiečiams padėjusi ar padėjęs ir dabar karą aplinkybių verčiamas turi pasitraukti Vokietijon ir jam ar jai ir jų šeimos nariams prašoma karinės ir civilinės vokiečių valdžios tokiame tai ir jo šeimos nariams teikti visokeriopą paramą ir leisti naudotis visomis susisiekimo priemonėmis. Pagrindžio veikėjas, perskaitęs tą pažymėjimą tarė:

— Bet kaip jūs drįstate pasilikti?

— E, nesupaisysi, et galiu kai ką pasakyti. Mano dukrelės vyras pasilieka. Jis turi likti. Jis gal galės manė apsaugoti. Vakara mudu taip nutarėm. Jam joks pavojus negresia. Pradžioj gyvensime kaime. Apsidairysim, o kai pavojų pajusim, eisim partizanauti, — aiškinos ji.

— Kam partizanauti? — neiškętęs paklausė pagrindžio veikėjas.

— Lietuvos laisvės kovotojams! — rinktai ji atsakė ir pridūrė, — jie ne juokais organizuojasi ir ryšius jau turiu sumėgusi...

Atsiskyrė. Atsisveikino. Ar Katriutė tuos besiorganizuojančius laisvės kovotojus išdavė, ar kartu su jais kovoj ir žuvo, kas dabar žino? Kartais žmogaus keliai buva vinguoti ir labai vinguoti...

(Bus daugiau)

PADĖKA GERIEMS TAUTIEČIAMS

Profesorius Vaclovas Biržiška

Mūsų mylimo brolio Vaclovo Biržiškos š.m. sausio 3 d. mirtis taip mus pritrenkė, jog lygišioliai nestengiamo atsigausti ir kaip reikiant susitvarkyti. Tad tebūnie mums atleista, jog su dideliu pavėlavimu atliekame dabar tai, kas tuoj po Jo palaidojimo turėjo būt atlikta.

Brolis Vaclovas gavo savo tremtį pakelti ne tik tokiais pat išgyvenimais, kuriuos patyrė bemaž kiekvienas mūsų tremtinys, bet ir tik ką prieš tai išgyvenęs didžiausią savo skausmą — savo žmonos mirtį. Amerikon patekęs ir nuo

savo giminės atskirtas, savo vienvatę vargiai Jis būtų įveikęs kad ir paskendęs knyginame darbe, jei ne dvasinė šiluma, kurią Jam teikė pažinę ir branginę Jį tokį, koks Jis buvo, geri mūsų tautiečiai.

Tad čia visų pirma dėkojame Dr. Mykolui ir Alenai Deveniams bei jų šeimai, kurie priglaudėte, globojote ir rūpinotės Juo nelyginant artimiausiu savo giminaičiu.

Dėkojame Dr. Vandai Sruogienei, viekšniškei kaip ir mes, kuri iš tolimos Chicago seseriškai Jį guodei ir ramina.

Pranui Čepėnui, dar kauniš-

kėje Lietuviškoje Enciklopedijoje artimiausiam Jo bendradarbiui ir ištikimiausiam ligi mirties Jo bičiuliui.

Tolimoje Australijoje atsidūrusiam Povilui Lukošui, kuris besitraukiančiam iš Vienos mūsų broliui išnešei Jo bibliografinę medžiagą ir tuo įgalinai Jį paskui paversti ją didžiausios reikšmės mūsų Tautos mokslui veikalais.

Martynui Gudeliui, kuris tiek rūpinaisi ir tebesirūpini mūsų brolio rašinių išleidimu.

Benediktui Babrauskui, kuris ryžtingai stojai ginti šlykščiai puolamą mūsų brolių, ir kitiems, bostoniečiams ir nebos-toniečiams, kurie 1954-1955 m. dirbtinai purvinamam 70 metų seniui surengėte šiltą minėjimą, gyvu ir rašytu žodžiu reiškėte Jam pagarbos ir meilės, tuo įkvėpdami drąsos tebesilaikyti. Jonui Jašinskui, kurio šeimoje Jis rado ramią užuovėją, taip Jam reikalingą po audringų "enciklopedinių" išgyvenimų. Stasiui Santvarui su šeima, Jackui Sondai ir kitiems bostoniečiams, vašingtoniečiams, vaterburiečiams, su kuriais sueidamas Jis pamiršdavo savo vienvatę ir patiriamus nemalonumus bei skausmus.

Brolis Vaclovas palaidotas Tautinėse Kapinėse Chicagoje. Laidotuvių direktorius Povilas Ridikas ne tik nemokamai užleido prieš tai savo koplyčią palaikams laikyti, bet ir išlaidų nebodamas pavyzdingai suorganizavo laidotuves bei pripapildė jautrų pagarbos žodį. Tautinių Kapinių Direkcija taip pat nemokamai užleido žemės sklypą palaidojimui. Kun. Stasys Neimanas koplyčioje atliko pamaldas. Visiems jiems nuoširdžiai dėkojame. Ypatinga mūsų padėka pri-

klausio Laidotuvių Komitetui su Dr. V. Sruogiene, Mart. Gudelium ir Pr. Čepėnu priekyje, kurio rūpesčiu išleistas straipsnių ir eilėraščių rinkinys Veliuniui pagerbti, renkamos aukos Jo gydymo išlaidoms padengti ir antkapiui pastatyti. Taip pat St. Santvarui, J. Sondai ir J. Jašinskui, kurie rūpesningai atlikote nelengvą ir varginantį mūsų brolio kulaus palikimo, ypačiai rankraščių ir knygų, sutvarkymą ir surašymą.

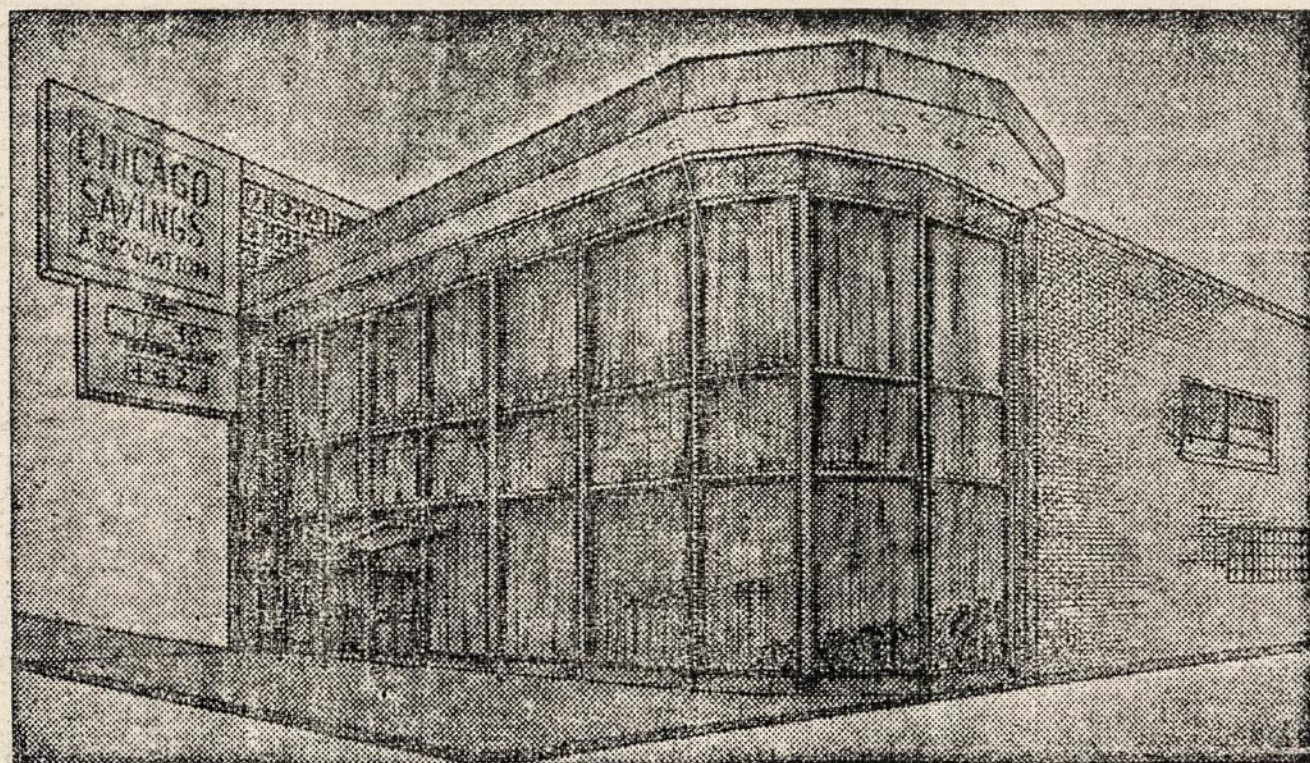
Dėkojame taip pat visiems, kurie Waterburyje prie kars-to ir Chicago koplyčioje organizacijų ir savo vardu tarėte jautrius atsisveikinimo žodžius, spaudoje arba mums betarpiškai reiškėte užuojautas, aukojote išlaidoms padengti arba tam rinkote aukas. Juozo Kapočiaus Bostone leidžiamos Lietuvių Enciklopedijos paskelbtą užuojautos pareiškimą griežtai atmetame.

Broliai Mykolas ir Viktoras Biržiškos

Anglų Kalbos Pamokos

K. GINEITIS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEMlock 4-8037
(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.).
Duoda prieš karą baigęs
Chicago universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

gų prižiūrimos ir visos turi atidėti vienodai reikalaujamų sumų atsargas, bet daugumas atideda daugiau, negu reikalaujama. Skirtumas yra tik toks: kai kurios bendrovės yra patogesnės taupytojui, visada išmokėjo ir išmoka aukštesnius dividendus ir teikia pelningesnius ir naudingesnius patarimus.

Chicago Savings nuo pat savo įsikūrimo dienos 1924 m. per daugiau, negu 32 metus, visada išmokėdavo taupytojams visas taupymui įdėtas sumas su aukštais dividendais. (Ir dabartiniu metu ši įstaiga moka aukščiausius dividendus "paid-up" investmentams). Kas liečia pelningus patarnavimus—tai Chicago Savings yra viena iš nedidelio skaičiaus tų bendrovių, kurios nemokamai teikia patarnavimus, iškeičiant čekius, apmokant šeimų sąskaitas ir atliekant kitokias pinigines operacijas.

Chicago Savings bendrovė, sąžiningai ir ekonomiškai prityrusių lietuvių tvarkoma, padidino savo turtą daugiau, negu iki \$18,000,000.00. Kviečiame visus pas mus, į mūsų pažangią, tvirtą finansinę įstaigą. Gyvenantieji toliau gali taupyti lais-kais — atsklauskite.

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

6234 So. Western Avenue

GRovehill 6-7575

Chicago, Illinois

Atdara pirm. nuo 12 iki 3, antr. ir penkt. nuo 9 iki 4, ketv. nuo 9 iki 8, trečiad. uždaryta visą dieną, o šešt. nuo 9 iki 2 v. p. p.

Rašytojo A. Mirono sukaktuvės

S. Tamulaitis

Andrius Mironas-Norimas

Šią vasarą rašytojas Andrius Mironas, mums pažįstamas novelistas ir knygų autorius, atšventė savo 45 metų amžiaus sukaktuves. Šeimoj ir draugų tarpe šios sukaktuvės buvo itin gražiai paminėtos. Rašytojui A. Mironui (slapyv. A. Norimui) buvo palinkėta ilgų ilgiausių metų ir sėkmingo kūrybinio darbo.

* * *

A. Mironas-Norimas yra gimęs 1911.V.30 Uralske, Kazakstane (ten, kur jo tėvai lietuviai caro tarnų valia buvo priversti gyventi ir kur nūn Lietuvos okupantai maskoliai tremia lietuvius). Tėvas Petras — veterinarijos gydytojas, motina mokėsi konservatorijoje dainuoti, bet ištekėjusi metė meną.

Su tėvais Mironas grįžo į Lietuvą 1922 m. „Aušros“ gimnaziją baigė 1931 m. Kaune. Mėgo sportą — bokso ir futbolą. Buvo skautas, rašinėjo. Pirmasis jo rašinys tilpo 1926 m. „Trimite“. Vėliau dalyvavo sporto spaudoje su reportažais, trumpomis novelėmis, apsakymais ir t. t.

Atėjus laikui stot kariuomenėn, A. Mironas meta pradėtas literatūros studijas universitete ir stoja į Karo mokyklą. Sergas tėvas jam tai ir patarė. 1934 m. baigia Karo mokyklą ir paskiriamas į 2-rą p. pulką Kaune-Šančiuose.

Būdamas karininku, Mironas daug rašė „Kardui“, „Kariui“, „Karo žinynui“. Rašė noveles, reportažus, vertimus, galvosūkius, korespondencijas. 1938 m. karių literatū vakare skaitė ilgesnę ir gana originalią savo tematika novelę „Ramonėje“ (1954 m. spausdintą „Naujienose“). 1938 m. su broliais Adomavičiais įsteigė knygų leidyklą „Akiratis“, išspausdino pirmą savo knygą — romaną „Birutės turtai“, o netrukus ir du vertimus: „Koralų sala“ ir M. Twain'o „Finno nuotykių“.

Iš kariuomenės, užėjus bolševikams, paleistas 1940.XII.30.

1944 m. suimtas kaip Viet. Rinktinės karys, paskirtas į vokiečių karinį dalinį, kur tarp kita ko redagavo lietu-

viams kariam laikraštį „Už tėvynę“. 1945 m. balandžio 17 dieną dezertyravo iš vokiečių kariuomenės Muencheno apylinkėse. Pateko į amerikiečių zoną. Čia, Bamberge stojo į Liet. Tautinį Ansamblį (Sodeika-Velička), kuriame išbuvo iki pat galo, iki išvykimo į JAV. Buvo administratorium, kartu dainavo chore ir vaidino roles. Amerikoje buvo B.Pakšto orkestro narys. 1950 m. rudenį kartu su orkestru iš Daytono, Ohio persikėlė į Chicago. Čia ir dabar Mironas groja, dainuoja ir rašo šlagerių žodžius. 1952 m. Mironas išleido šlagerių knygutę (žodžius) ir savo kompoziciją „Jaunas kai buvau“ (gaidos, liet. ir angl. žodžiai). 1955 m. Mironas išleido novelių rinkinį „Naujas veidas“.

1952 m. jaunas rašytojas vedė antrą kartą. Nuo 1954 m. ėmė dirbti „Naujienose“, kaip linotipininkas, baigęs linotipininkų kursus.

* * *

Kaipo rašytojas, A. Mironas-Norimas pasižymi stiliaus grakštumu, žodžių taupumu ir minties kondensuotumu. Nors ne visos jo novelės yra tiksliai literatūriniai išbaigtos (beje, ar daug yra rašytojų, kuriems negalima to ar kito prikišti?), vis dėlto jos yra gana originalios savo tematika ir lengvai, patraukliai skaitomos.

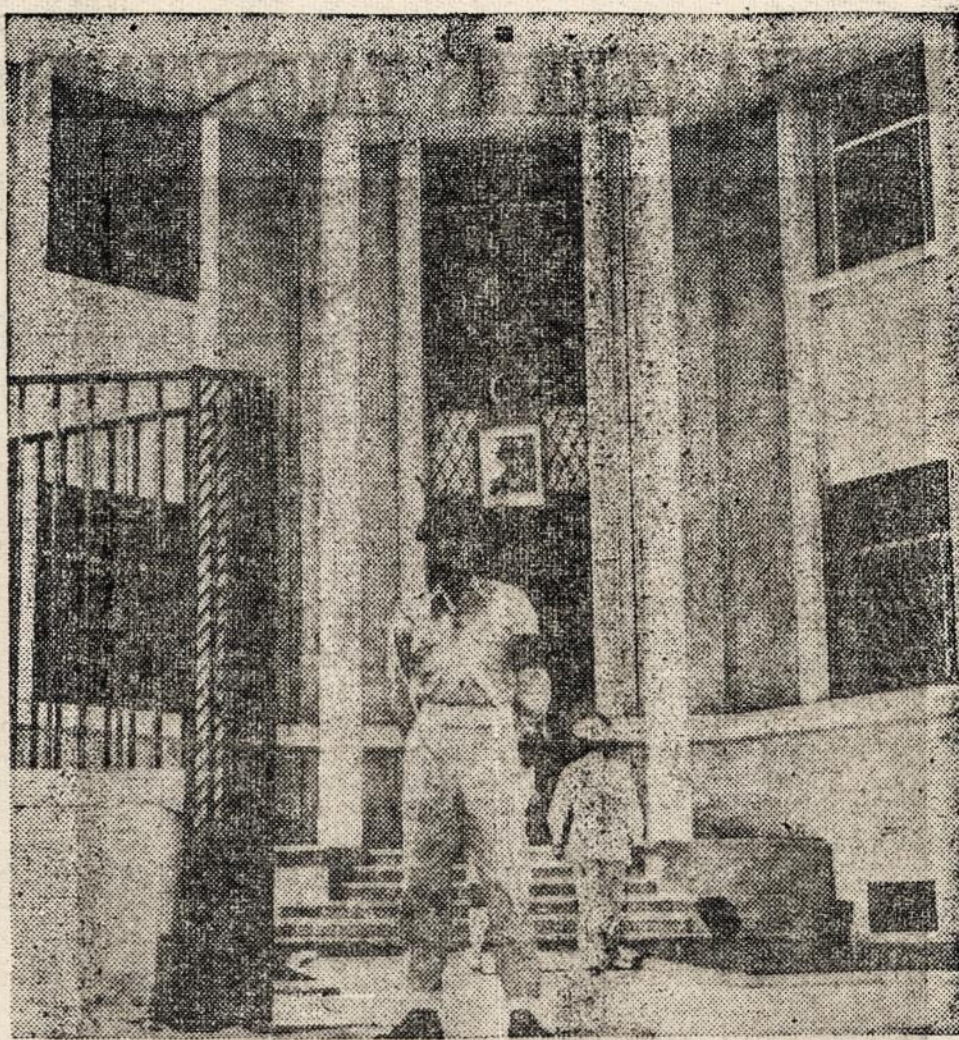
Lietuvio kultūrininko — ypač lietuvių kūrėjo, menininko — gyvenimas Amerikoje nėra lengvas. Jam tenka daug kame savęs išsižadėti. Ne retai, vardan kultūrinio darbo, jam tenka atsižadėti ir patogesnio materialinio gerbūvio nesaukas (doleriai) ir idėja žmogaus asmenyje taip sunkiai sunkiai derinasi tarpusavyje.

Valgyti, gerti, turėti pramogų (good time), turėti banke pinigų ir XY g-vėje savus namus, o neturėti kito, aukštesnio, viską įprasminančio gyvenimo, — juk tai dar nėra tikras pilnutinis žmogiškosios būtybės kelias. Mūsų idealistai kultūrininkai ir dalis mūsų visuomenės, regime, eina kitu tikresniu keliu...

Šiuo tikresniu keliu eina ir sukaktuvininkas rašytojas Andrius Mironas. Mes linkime jam sėkmės ir kieto kariško užsispyrimo: nenuleisti rankų, nuolat ryžtis, dirbti, neprarasti svetimose aplinkumose gyvenimo lygsvaros, idant netolimaj ar kiek tolimesnėj ateityje iš jo širdies ir rankų išeitų dar daug kas gražaus ir vertingo.

„NAUJIENAS“ SKAITO VISI SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, MOKSLININKAI, VALSTYBININKAI, DVASININKAI, PROFESIONALAI IR BIZNIERIAI. JIE ŽINO, KAD NAUJIENOS PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RASTUS

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 11, 1956

Egiptų karys stovi sargyboje prie pagrindinio įėjimo į Suezų kanalo korporacijos raštinę Kairo mieste.

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai

kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6234 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS
Grovehill 6-7575

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
Lafayette 3-1083

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Cliffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 SOUTH 49th COURT CHICAGO 50, ILLINOIS
Townhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Haymarket 1-2029

PRADĖK TAUPYTI SIANDIEN, — TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE. Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. Tel.: Lafayette 3-8248

(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antradi., Penktadi. ir Šeštadienį 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų. Trečiadi. 9:00 ryte iki 12 val. dieną. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

Baltic Express Co.

200 WEST 72nd STREET, NEW YORK 23, N. Y. TRafalgar 7-6611.

GARANTUOJAMAS PRISTATYMAS BE ATSKIRO ATLYGINIMO.

KALBAME LIETUVIŠKAI

Siunčia dovanų siuntinius į Lietuvą ir visą Sovietų Sąjungą, iš anksto apmokėjus maitą.

Per paštą gautų siuntinių užsakymus išsiunčiame

Per 24 valandas
Mes ne tik prižadame,
bet darome

Siuntiniai ateina per 6-8 savaites. Oro paštu apie 10 dienų. Prašome išitikinti. Parašykite, mes pasiūsime paruoštų siuntinių katalogus ir informacijas.

Skandalingas Hollywood'as

Iš ko gyventų spauda, jeigu nebūtų gyvenime skandalų. Tokios mintys visų pirma užpuola žmogų, vos praskleidusi amerikini laikraštį. Iš tiesa grandine eina žinios: užmušė, apiplėšė, išžagino, pavogė, šantažavo, apgavo, kidneipino, šovė, nušovė, papiovė... ir čia smaguriaujantis korespondentas nesusilaikys nepridūres, kaip papiovė: perskerdė kaklą nuo ausies iki ausies.

Ne kitaip ir pas mus, Hollywood'e. Bet čia ypatingas dėmesys kino žmonių pasauliui, tartum brėžte brėžia vaizdą, kaip gyvena žmonės, tie aktoriai, kurie daugumoje išskyle iš bepinigių, ima žarstyt didelį pinigą ir dėl to, pagal lietuvišką patarlę, ima jausti, kad "balta duona pilvą drasko".

Iš to kino pasaulio nėra tų brutalių naujienų: papiovė, nušovė, išniekino. Čia kito pobūdžio naujienos — pikantiškos.

Tos pikantiškos naujienos sruvena nesulaikoma versme, ir vis pirmuose Los Angeles spaudos puslapiuose.

Persiskyrė, apsivedė, vėl persiskyrė, vėl apsivedė...

Skyrybų temos pirmauja. Pirmame puslapyje jūs matote dailiai besišypsiančias skyrybų puses. Jie skiriasi ir džiaugiasi, gavę "divorsą". Dėl ko jie skiriasi? O, jie labai skuba persiskirti. Mat, rytoj vienas Los Vegas mieste, kitas Meksikoje vėl "ženijasi". Raporteriai paslaugiai informuoja: tai aktoriui X ketvirtos skyrybos, o jo žmonai Y trečios.

Kada spauda pagauna vedybas, greta "jaunųjų" prierašas: tai X trečios vedybos, o X penktos. Nuo pirmųjų vedybų X turi 1 vaiką, nuo antrųjų — 2, nuo trečiųjų... Tas pat aprašymas seka ir antrąją pusę. Toliau seka dėstymai, kada už ko išteikė jo "divorsuotos" pusės, kur ir su kuo prigyveno dar vaikučių ir t.t.

Štai tipingas, mūsų akimis žiūrint, nuotykis. Pranešta, kad Paryžiuje Y vakarieniavo su tam tikra artiste. Tuoj seka gandai: jis manosi tą artistę vesti. Reporteris iš Los Angeles skambina į Paryžių, suranda ten Y ir klausia, ar jis tikrai mano vesti minimą artistę, ir tuo atveju skirtis su dabartine (kažin kuria iš eilės) žmona. Y atsako, kad minima artistė jam be galo simpatinga, bet jis nemanąs jos vesti. Tada klausama, kodėl gi jis jos neveda, jeigu ji jam simpatinga... Daina eina, eina be galė. Tos žinios spausdinamos ir skaitytojas tuo visu jovalu turi domėtis. Turi žinoti, kodėl veda, kodėl gi ir nevesti, jeigu patinka.

Visas tas ištvirtavimas eina didelio, pikantiško dėmesio ženkle, kuriam taip tolimas bet koks moralus kodeksas, kad net nedrąsu apie tai pagaltoti sukvailintam skaitytojui. Kaip antikiniai dievaičiai Olimpe, taip ir kino žmonės

Hollywood'e nedaug saiko rodo savo sex-appeal'io reikaluose.

Jeigu aktorius ilgiau gyveno su savo žmona, prisigyveno šeimą, tai pažymima kaip nuostabus dalykas, beveik duriant žmogui į akį: nagi, tu esi keistuolis!

Štai neperseniai skaitėme, kad iš vieno aktoriaus buto išbėgo plikutėlė kito aktoriaus žmonelė. Dalykas toks rimtas visuomenės dėmesiui, kad antgalvio raidės stambesnės už skerdimą žmonių Poznanėje.

Kai kas tai vadina kino pasaulio gyvenimu, "divorsų" mada esą neatskiriama nuo "žvaigždės" gyvenimo. Tam ji ir žvaigždė, kad nebūtų panaši į eilinius mirtinguosius.

Neseniai "pavyzdinga" kino aktorių pora (pamanykite, išgyveno santuokoje per 5 metus!) nutarė skirtis. Teismo salėje "žvaigždės" papasakojo apie visai ne dangišką savo santuokinę laimę. Ji — flirtavo, daužėsi po naktinius klubus, nenakvodavo namie; jis — ją lupo, ir žadėjo jai taip sudaužyti fizionomiją, kad "joks vyras į ją nebežiūrės"... Tais autentiškais posakiais žinomos "žvaigždės", kurių vardai rašomi stambiai reklamoje, atrekomendavo to skandalingojo Hollywoodo užkulisius.

Ar reikia iš to juoktis; ar reikia dėl to verkėti?

Tai viskas padeda išspręsti gana sudėtingą psichologinį klausimą: kodėl tame pat kino žmonių pasaulyje susisuko lizdą prosovietinės tendencijos? Kodėl tie asmenys, kurie turi po kelis Cadillac'us ir dvi baltus minkus, prijaucina sovietikiems vėjams? O todėl, kad sovietinį jovalą geriausiai suvirškina moralinis jovalas.

Hollywoodas neduoda iki šiol filmų su antikomunistinėmis tendencijomis. Tai tartum uždrausta tema. Visos gyvenimo padugnės jau įvilktos į ekraną, o pratarti antikomunistiniu tonu, ir dargi dabar, kada jau frontai susikristalizavo, Hollywoodas negali. Nes... visoj toj skandalingo kamarielėj, kartu su žvaigždėmis, nešasi ir daug kitų ekrano žmonių, nuo kurių pareina ir žvaigždės. Tik tie mažiau linksniojami, nes ir juos publika mažiau žino.

Pikantiškasis ir skandalingas Hollywoodas pagimdė daug istorijų, kurios vertos piktintis ir smerkti, bet, kaip ir tinka dvasiniam palėgėliui, jis nesugeba matyti gyvenimą plačiau ir giliau.

Valgydami baltą duoną, jie atkiša valgyti publikai akmenį ir narkotiką.

— Buvę tremtiniai, nepaįmę kito likusių niūriose stovyklose savo draugų. Bent vieną kartą metuose aukokite jiems vienos duonos užduotį.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 11, 1956

OFFICIAL PUBLICATION

NOTICE OF PROPOSED CONSTITUTIONAL AMENDMENT

Pursuant to law in such case made and provided, public notice is hereby given that the following proposed amendment to the Illinois Constitution will be submitted on a separate blue ballot to the electors of the State of Illinois for adoption or rejection at the General Election to be held on November 6, 1956.

REVENUE AMENDMENT

Article IX

Sec. 1. The General Assembly may define and classify property for taxation, but all such definitions and classifications shall be reasonable and be based solely on the nature and characteristics of the property and not on the nature, characteristics, residence or business of the owner or the amount or number owned. All real estate shall constitute one class, except that lands used for forestry purposes and mineral rights in land may be classified separately. If any class of property is taxed by valuation, such tax shall be uniform as to the class.

Sec. 2. The General Assembly may levy or authorize the levy of such other kinds of taxes as it may deem necessary, which shall be uniform upon the same class of subjects within the territorial limits of the authority levying the tax, but shall not levy or authorize the levy of a graduated income tax.

Sec. 3. The property of the State, counties and other municipal corporations, both real and personal, and such other property, or part thereof, as may be owned by, or held in trust for, agricultural or horticultural societies, non-profit hospitals or schools, religious institutions, cemeteries, or charitable institutions and used exclusively for one or more of such purposes, may be exempted from taxation, but such exemption shall be only by general law. In the assessment of real estate encumbered by public easement, any depreciation occasioned by such easement may be deducted in the valuation of such property. This section shall not deprive the General Assembly of power to classify property for taxation as provided in section 1 of this Article.

Sec. 9. The General Assembly may vest the corporate authorities of cities, towns and villages with power to make local improvements by special assessment, or by special taxation on contiguous property, or otherwise. For all other corporate purposes, all municipal corporations may be vested with authority to levy and collect taxes subject to the restrictions of sections 1 and 2 of this Article.

Sec. 10. The General Assembly shall not impose taxes upon municipal corporations, or the inhabitants or property thereof, for corporate purposes, but shall require the corporate authorities to levy taxes for the payment of liabilities incurred under authority of law. Private property shall not be liable to be taken or sold for the payment of the corporate liabilities of a municipal corporation.

Section 13 of Article 9 of this Constitution is repealed.

Form of Ballot

The proposed amendment to Article IX will appear upon the constitution ballot in the following form:

PROPOSED AMENDMENT TO SECTIONS 1, 2, 3, 9, and 10 OF ARTICLE IX AND FOR THE REPEAL OF SECTION 13 OF ARTICLE IX

(Revenue Amendment)

Explanation of Amendment

This amendment would revise Section 1 of Article IX of the State

Constitution so as to permit the General Assembly to classify property for tax purposes, subject to the following restrictions: (1) the classifications are to be based on the nature and characteristics of the property and not on the nature, characteristics, residence or business of the owner or the amount or number owned; (2) all real estate is to constitute one class, except that lands used for forestry purposes and mineral rights in land may each be classified separately; and (3) if any class of property is taxed by valuation, such tax is to be uniform as to the class.

This amendment would also revise and simplify Section 2 of Article IX, dealing with the levy of miscellaneous types of taxes, but would require such taxes to be uniform as to the same class of subjects within the territorial limits of the authority levying the tax. The levy of a graduated income tax would be forbidden.

Other changes are merely routine. This amendment revises Section 3 to require ownership or its equivalent — and not mere use — as a basis for exemption of charitable, religious, and other similar property from taxation. In addition, non-profit hospitals would be added to the list of institutions and purposes for which the General Assembly may grant tax exemption by general law.

Sections 9 and 10 would be revised to subject the taxing powers of cities and other local governments to the same restrictions as apply to the General Assembly. The language in regard to obligations of these governments would be broadened, requiring them to levy taxes not merely — as now — for "debts contracted" but rather for "liabilities incurred."

This amendment would, in addition, repeal obsolete Section 13, which was adopted in 1890 to authorize the corporate authorities of Chicago to issue Columbian Exposition bonds.

YES	For the proposed amendment to Sections 1, 2, 3, 9, and 10 of Article IX of the Constitution and for the repeal of Section 13 of Article IX of the Constitution (Revenue Amendment)
NO	

CAPITOL BUILDING
Springfield, Illinois

OFFICE OF THE
SECRETARY OF STATE

I, CHARLES F. CARPENTIER, Secretary of State of the State of Illinois, do hereby certify that the foregoing is a true copy of the proposed amendment and the form in which said amendment will appear upon a separate blue ballot at the General Election to be held on the Sixth day of November, A.D. 1956, pursuant to Senate Joint Resolution No. 16, Senate Joint Resolution No. 30, and Senate Joint Resolution No. 32 of the Sixty-ninth General Assembly, the originals of which are on file in this office.

IN WITNESS WHEREOF, I hereunto set my hand and affix the Great Seal of the State of Illinois. Done at my office in the Capitol Building, in the city of Springfield, this 10th day of January A.D. 1956, and of the Independence of the United States the one hundred and eightieth.

CHARLES F. CARPENTIER,
(SEAL) Secretary of State.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemiai.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materijolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Tel.: VICTORY 2-1272

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

IŠ PASIENIO GYVENIMO

(Tasa)

Po to visą vasarą beveik kiekvieną sekmadienį su ja susitikdavome. Dažnokai ji atnešdavo savo pačios ar jos sužadėtinio parašytus straipsnelius ar kitokias žinutes. Jų rašytus straipsnelius bei žinutes tekdavo skaityti šaulių Sąjungos organe "Trimite" ar Vilniui Vaduoti Sąjungos organe "Mūsų Vilniuje". Kalbėjo gražiai lietuvių kalba, bet rašydama vartojo nemažą lenkiškų barbarizmų. Rudenį ir žiemą su ja nesusitikdavau.

Biaurasis puskarininkis patenka į kalėjimą

Tik esant stipriai pūgai galėjome su Koziele susitikti. Šiaip buvo pavojinga, nes lenkai galėjo jo pėdsakus pastebėti. 1929 m. po vasario 16 d. vėl susitikome su Koziele. Jis papasakojo tokį dalyką: Vasario 16-sios išvakarėse minėtas lenkų Kop'o puskarininkis nupaišęs labai baurią Lietuvos vyti. Arklys buvęs nupaišytas perkarės. Uodegos tik stimbūrys atvaizduotas. Raitelis skudurais apkabinėtas. Vietoje kardo kreivas pagaly. Šis jo paveikslas buvęs nupaišytas ant didelio storo popieriaus. Paveikslą atnešęs ir prikabinęs prie Mackevičių trobos. Įsakęs Mackevičiams paveikslą nuplėšti tik po Vasario 16-sios dienos. Pats atėjęs pas mokytoją ir pasigyręs savo žygdarbiu. Raginęs mokytoją nuvesti vaikus prie Mackevičių ir jiems parodyti, kokią baidyklę jie garbina. Prie šio paveikslo buvęs ir užrašas — Zdychem od chłodu i grodu — Dvėstu iš bado ir šalčio. Nakties metu atbėgusi pas jį mokytoja ir paprašiusi, kad jis Požemiškių kaimo ir apylinkės lietuvių sukviestų prie mokyklos. Visi eisiai pasižiūrėti puskarininkio nupaišytos vyties. Vasario 16-sios ryte, vaikučiams suėjus į mokyklą, atvykę du lenkų Kop'o puskarininkiai ir du kareiviai. Visos mokyklos vaikučiai, nemažas apylinkės lietuvių būrys ir minėti kariai vykę pas Mackevičius vyčio pasižiūrėti. Prie Mackevičių trobos pastebėję, kad ant tokio pat popieriaus nupaišytas vytiš — toks, koks turi būti. Tik arklio tarpkojų gulėjęs be karūnos, arklio mėšluose lenkiškas erelis. Tai buvęs ne erelis, bet apipešiotas, panašus į vištą, paukštis. Buvęs ir užrašas: "Niechcem w Litwie być. Puscie mnie do Polskiej" — Nenoriu Lietuvoj būti. Leiskite mane į Lenkiją.

Vaikučiai pamatę tokį paveikslą, juokais leipo. Susirinkę lietuviai nusiėmę kepures Lietuvos himną sugiedojo. Biaurasis puskarininkis griebęs nuo sienos Vyti ir norėjęs jį suplėšyti. Kiti kareiviai neleidę jam to daryti. Jį patį čia pat vietoje nuginklavo ir nusiėmę jį "placówką" — sargybos būstinę. Daugiau šio puskarininkio niekas nematęs. Girdėjęs, kad jis buvęs nubaustas kalėjimu. Apylinkės lietuviai nors ir buvę tardomi, bet niekas nenukentėjęs. Visi tardomieji pasakę, kad tokį Vyti jų puskarininkis pakabinęs. Kozielai pasakojant šį įvykį, labai norėjęs tikėti, nes jis savo pasakojimus per daug pagražindavo.

Pavasariui išaušus, ir vėl teko su ta pačia mokytoja susitikti. Ji Kozielos pasakojimą patvirtino ir prisipažino, kad Vyti pakeitę jį su Zelionka. Mat, tuo laiku Zelionka buvęs pas ją atvykęs. Minėtas Zelionka studijavo viename Lenkijos universitete.

Okupuotoje Vilniuje prieš Vasario 16-ją lenkai sustiprindavo sargybas. Po kaimus vaikiodavosi lenkų policija. Sekė, kad neįvyktų lietuvių demonstracijų, kad niekur nebūtų lietuviškų vėliavų iškabinėta. Bet Vilniaus krašto lietuviai Vasario 16-sios dieną ūkininkų sodybų aukštuose medžiuose, kryžkelėse, bažnyčių bokštuose ir net prie pat lenkų Kop'o būstinių iškabinėdavo lietuviškas vėliavas. Jų neatbaidydavo nei stiprūs šalčiai, nei pūgos, nei, pagaliau, stropūs lenkų sargybiniai bei policija.

1929 m. vasarą buvau perkeltas į IV Zatokų rajoną Žiogikių sargybos viršininku. Ryšis su Koziele, Kardeliu ir mokytoja nutrūko. Rodos, 1936 m. ar vėliau skaičiau laikraščiuose, kad Koziele buvo pagautas šnipinėjant ir lenkų teismo nubaustas. Mūsų pusėj patupdė į kalėjimą žagarinės sargybos viršininką Jančiauską. Matomai šis biaurybė bus lenkam išdavęs Kozielą.

Gaudom plečkaitininkus

Norint papasakoti apie plečkaitininkus, reikia truputį pažvelgti į jų atsiradimo istoriją. 1927 m. seimo atstovai — Plečkaitis ir Kėdys, karininkas Majus, teisininkas Ancevičius ir kiti pasišovė avantiuristiniam žygiui — nuversti neteisėtai pagrobusią valdžią krikščionių demokratų ir tautininkų vyriausybę.

Matyti, laimėjimų nesitikėjo. Pasirinko pasienyje esančius miestus: Tauragę ir Alytų. Aišku, nepasisekus perversmui, spruko į užsienį. Majus — į Vokietiją, Plečkaitis ir Kėdys — į Vilnių, Ancevičius pateko į kalėjimą. Berods, Ancevičiui kalėjime neilgai teko būti. Jis iš kalėjimo buvo paleistas kunigui Tumui prašant. Ancevičius truputį pasisukinėjęs Lietuvoje taip pat atsidadė Vilniuje. Šie trys vyrai būdami Vilniuje pradėjo organizuoti iš buvusių Lietuvos kariuomenės dezertyrų teroristines grupeles. Šiuos asmenis siųsdavo į Lietuvą atlikti teroristinius veiksmus. Paprastai vadinamieji plečkai-

6 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 11, 1956

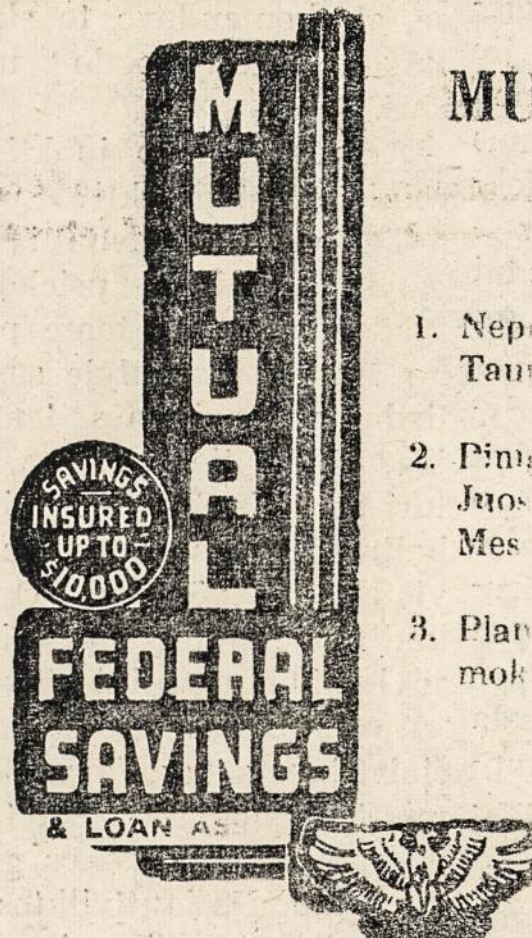

Girard, Ohio, didelis viesulas suvertė šiuos namus.

tininkai toliau į Lietuvos givą atsišaukimais užgaudavo lumą nesiskverbavo. Apšaukiekvieno lietuvių ambicijas. Nuo jų atsisuko net ir buvę metę granatą, sprukdavo at jų vienminčiai. Su parsidavėgal. Dažniausiai pasienio zoliais už lenkiškus zlotus, niekas nenorėjo turėti reikalų. Atsišaukimuose laVargu, ar Plečkaitis, Kėdys irbai aštriai pasisakydavo prieš Ancevičius galėjo šiai minčiai pritarti. Bet ką gi jie galėjo daryti? Lenkai mokėjo algas, spausdino atsišaukimus ir aišku jie darė tai ką liepė daryti jų ponai.

Dažniausiai atsišaukimus rasdavome išmėtytus prie pat į sąjungą su Lenkijos galybe demarkacijos linijos mūsų puse (Mocarstwo). Atsišaukimai sėje. Vieną kartą atbėgę į Žabu buvo spausdinami lietuvių garinės sargybą Pašvinties kaimo ūkininkas Suchockis ar lenkiškai rašytų. Šiais jie sa-

(Nukelta į 7 osl.)

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

pataria:

1. Nepaieškit visų uždirbtų pinigų. Taurėkit nors dalį.
2. Pinigams padėti nereikia važinėti. Juos galite pasiūsti paštu. Mes atmokėsime pašto išlaidas.
3. Planingas taupymas visados mok jus gerus dividendus.

2202 W. CERMAK ROAD
Virginia 7-7747
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

Chartered and Supervised by the U. S. Government

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9-tos ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 1 valandos po pietų. Tvirtadieniais visai neatidarama.

Mūsų Michigan Farm sūris yra pats geriausias jūsų malonumui ir sveikatai

Jį galite pirkti ir valgyti su pilnu pasitikėjimu.

Visos geresnės malsto krautuvės su pasididžiavimu aprūpina jus šiuo tikru lietuvišku sūriu. Apsaugokite save ir savo artimuosius. Neleiskite save perkaltėti, kad pirktumėt pakaitą. Reikalaukite tik MICHIGAN FARM sūrio.

Jeigu abejojate, paprašykite paragavimui. Jūsų skonis jums pasakys. Mes norime, kad jūs patys būtumėt sprendėjas.

Mes esame nuoširdžiai dėkingi sūrio mėgėjams ir geresnės malsto krautuvėms, kurie tiek išpopuliarino MICHIGAN FARM sūrį, kad jis pasidarė visų mėgiamiausias. Mes pasižadame ir toliau jums gaminti tik patį geriausią sūrį. Mūsų specialybė — gaminti didelius sūrius pobūviams ir kitoms progoms.

JONAS IR ANGELINA ANDRULIAI

Michigan Farm Cheese Dairy, Inc.

Vienintėliai šio sūrio gamintojai, Fountain, Mich.

Aptarnavimui ir informacijai Čikagoje prašome kreiptis:

METRIKIŲ FARM FOOD CO.

ir A. SHURNA

Yards 7-8393

GRovehill 6-7783

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Lichockis (pavardę primiršau) ir praneša, kad pas jį nakvojęs vienas plečkaitininkas. Palikęs visą pundą atsišaukimų ir liepęs juos išplatinti. Už tai jam, kaip lenkuojančiam, užėmus Lietuvą, būsianti paskirta gera tarnyba. Plečkaitininkas buvęs ginkluotas dideliu pistoletu ir žadėjęs pasipainiojusį pasienietį, šaulį ar policininką, vietoj nudėti. Dar tą pačią dieną sužinojome, kad šis plečkaitininkas nuėjęs pas ūkininką Biržinį ir jį kalbines prisidėti prie jų (Biržinis tuo laiku buvo labai kairus). Biržinis svečią nuginklavo ir atsivareš į Salako nuovadą, įdavė policijai. Pasirodė, tai būta tūlo Sakalausko.

Kėdys papuola į spąstus

Buvo žinių, kad Kėdys lankosi Zarasų apskr. pasienyje. Į mūsų pusę pats neatvyksta, bet siuntinėja kitus. Su mūsų žvalgybos žinia prie plečkaitininkų priklausė du broliai. Vienas jų gyveno laisvoje, antras lenkų okupuotoje Lietuvoje (nežinodamas jų likimo, pavardžių neskelbiu). Šių brolių pastangomis Kėdys neva pasitarimams buvo iššauktas į Dukšto miestelio stotį. Iš mūsų pusės į Dukštą nuvyko Salako šaulių būrio du augaloti vyrai — Bikulčius ir Šiaudinis. Vėlyvą vakarą atvyko iš Vilniaus Kėdys ir užėjo į viešbutį pavakarieniauti. Jam bevakarieniaujant, į tą patį viešbutį užėjo ir pistoletais ginkluoti šauliai. Bikulčius paliko prie durų, o Šiaudinis priėjo prie Kėdžio. Valgykloje buvo keli uniformuoti gelžkeliečiai ir keletas civiliai apsirengusių asmenų. Bikulčius tarpduryje stovėdamas išsitraukęs iš kišenės pistoletą įsakė visiems esantiems valgykloje nejudėti. Šiaudinis viena ranka griebė Kėdį už pakarpas, o antroje laikė pistoletą. Kėdys dar bandė ranką kišti į kišenę (mat, kišenėje turėjo pistoletą), bet pajutęs prie smilkinio šaltą vamzdį, pakėlė rankas. Rankos jam buvo surištos virvele. Burną užrišo skuduru. Šiaudiniui Kėdį išvedus į lauką, Bikulčius nutraukęs telefoną, pasivijo Šiaudinį ir abu atsitempė jį į mūsų pusę. Nors nuo Dukšto iki demarkacijos linijos buvo apie 5 kilometrai, bet jie taip greit su Kėdžiu ją pasiekė, kad lenkai nespėjo jų pavyti. Kol lenkai iš visų pusių subėgo prie demarkacijos linijos, Kėdys iš Didžiasalio kaimo (mūsų pusėje) mašina jau buvo vežamas į Kauną.

Susišaudymas dėl Dukšto ežero

Pravedant demarkacijos liniją, vienoje ežero pusėje gairės baigėsi Didžiasalio kaimo laukuose, prie Dukšto ežero. Antroje ežero pusėje — Girutiškių vienkiamio laukuose. Aplink ežerą jokių gairių pastatyta nebuvo. Pravedus tiesią liniją, didesnė ežero dalis turėjo priklausyti mums. Ežeras turi maždaug 6 km ilgio ir apie 2 km pločio.

Vieną rytą atėjęs prie Dukšto ežero žagarinės sargybos pasienietis, pastebėjo, kad dalį ežero mūsų pusėje lenkai apstatė gairėmis. Rajono viršininkui įsakius gairės buvo išrautos ir sudegintos. Ant rytojaus ir vėl lenkai atplaukė laiveliu statyti gairių. Jie mūsų sargybinio buvo išpėti, kad nemėgintų statyti gairių. Lenkai nepasipriešinę grįžo atgal. Kaip šis reikalas toliau vystėsi, nežinau.

Vieną popietę gavau įsakymą, kad su 6 vyrais iš Žiogiškių sargybos (paskutinioji sargyba prie demarkacijos linijos. Toliau ėjo siena su latviais) vyksčiau į Samsonavą. Vykstant į Samsonavą (nuotolis apie 15 kilometrų), matėme, kaip keliais, takeliais ir palaukėmis šauliai pametę arklus, dalgius su šautuvais slinko prie demarkacijos linijos gint savosios teritorijos. Samsonavą pasiekėm gerokai sutemus. Buvo šilta ir graži vasaros naktis. Čia buvau paskirtas su savo vyrais prie štabo. Štabą sudarė baro viršininkas ir du rajonų viršininkai. Pačiame vidurnaktyje iš lenkų pusės atbėgęs ūkininkas Žaliapienis pranešė, kad lenkai iš vakaro atgabenę į pasienį apie pora pulkų kariuomenės ir žada pulti lietuvius.

Iš ten gyvenančių žmonių atėmę visus laivelius, su kuriais žada keltis per ežerą. Gavus tokių žinių, tuojau buvo susisiektas su Kaunu. Iš Kauno buvo pranešta, kad nesą jokių duomenų, kad lenkai norėtų išprovokuoti karą su Lietuva. Bet dėl visko patarė sušaukti visus apylinkės šaulių būrius. Pirmojo pėstininkų pulko vadas taip pat būsiąs painformuotas. (1 pėst. pulkas stovėjo Ukmergėje.) Patarė vengti provokacijų. Rytui išaušus, vienas rajono viršininkų įsakė man su vyrais vykti prie demarkacijos linijos į Suntupių kaimą ir ten sudaryti apsargos postą. Patarė neiti arti prie demarkacijos linijos. Lenkams pradėjus brautis į mūsų pusę, trauktis iki Kalniškių kaimo (apie 1 km) ir tik iš šio kaimo atidengti ugnį — pradėti šaudyti.

Iki 10 val. ryto buvo ramu. Apie 10 val. Dukšto ež. kryptimi pasigirdo atskiri šautuvų šūviai. Vėliau šaudymas sustankėjo, pradėjo veikti ir kulkosvaidžiai. Apie valandą pasišaudžius, girdėjosi tik paskiri šūviai. Tuo pat laiku prie demarkacijos linijos atjoję lenkų pulkininkas, poručnikas (leitenantas) ir du kareiviai, pradėjo švilpti, kviesdami mūsų šikius. Su pasieniečiu Oržukausku priartėjome prie lenkų. Pulkininkas paprašė pakviesti mūsų pulkininką. Pasakiau, kad mes šiame bare jokio pulkininko neturime. Kažką poručnikas pašnibždėjo pulkininkui. Pulkininkas paprašo pakviesti šio baro viršininką. Besikalbant apsiputėjusi arkliai atjojo puskarininkis ir, mums girdint, atr-

portuoja pulkininkui, kad per nemokėjo Gudelis-Gudelevičius. Poručnikas perpykęs pradėjo aiškinti Gudeliui-Gudelevičiui, kad lietuvių banditai, vokiečių pakurstyti, lenkų pusėje nušovė vieną pusarininkį ir sužeidę vieną kareivį. Dukšto ežero. Pulkininkas apgręžęs arklių su vienu kareiviu ir puskarininkiu zovada nujo į Dukšto ežero link. Poručnikui įsakė, kad jis jo vardu pareikalautų lietuvių sustabdyti šaudymą. Telefonu iššaukėme rajono viršininką Gudeli-Gudelevičių. Gudelis - Gudelevičius kalbėjosi lenkiškai. Poručnikas pasisakė, kad jis iš svetimų kalbų mokąs tikrai ke, kad jam viršininkai esą prancūziškai. Prancūziškai gi

Gudelis-Gudelevičius pastebėjo, kad jam visai nerūpi ir jis nesidomi, kas lenkų pusėje dedasi. Jeigu tokių banditų ten esą, tai lenkai gali juos susigaudyti. Poručnikas truputį sumišo, bet vėliau pataisė, kad tai įvykę ant Dukšto ežero. Paprašė tučtuojau sustabdyti šaudymą.

Gudelis-Gudelevičius atsaikė, kad jam viršininkai esą (Tęsinys 8-am pusl.)

BIZNIO IR FINANSU PATARĖJAS

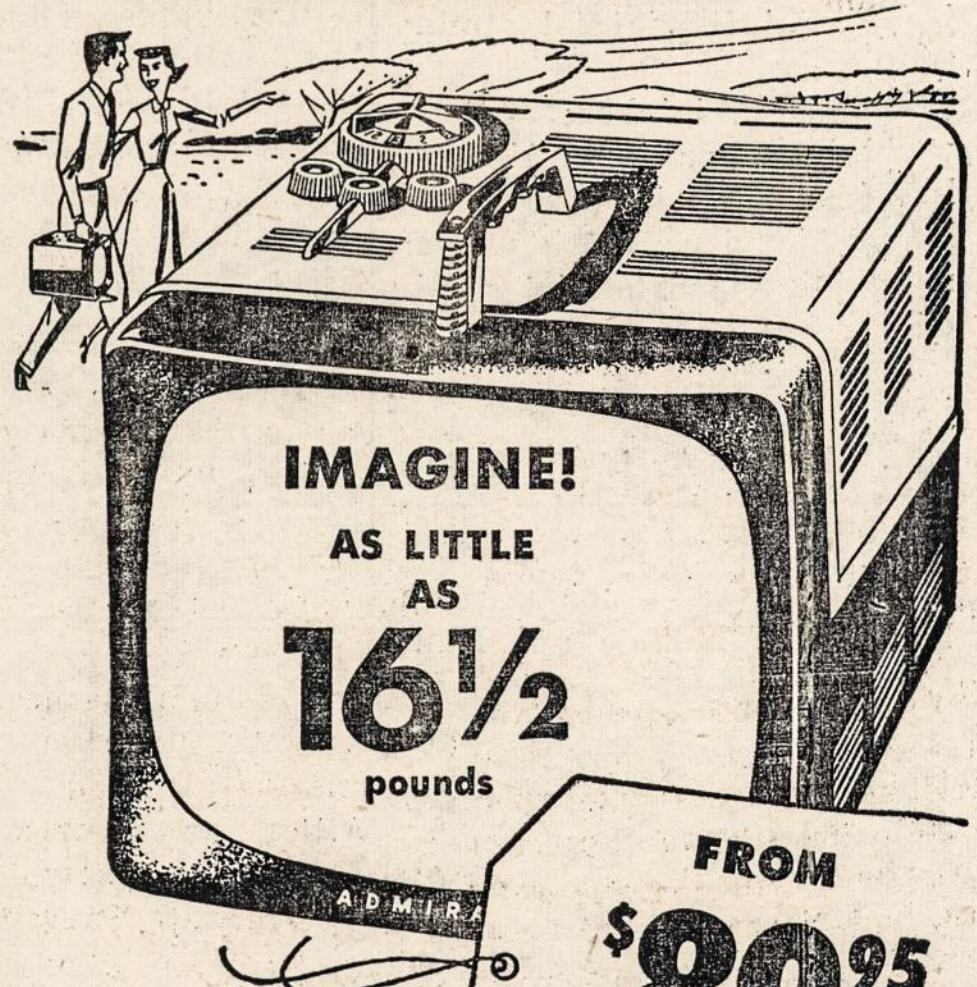
Pirkdamas ar parduodamas prekybą įstaigą, organizuodamas ar padidindamas įmonę ar kokį biznį, pasitark su

**WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS**

85-03 Wareham Place,
JAMAICA, N. Y.
Tel. Jamaica 6-7272

SOLTIS presents **Admiral.** PORTABLE TV

Easy to carry and big to see!
World's first 10.375" overall diagonal tube, 53 1/2 sq. in. of picture. Your choice of 6 gorgeous colors.

"Pop-Up and Hide-A-Way" Antenna optional, extra . . . telescopes out of sight at back of cabinet.

FROM
\$89.95
MODEL T101 - CHARCOAL

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 West 51st St.

HElock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS.

7 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, AUGUST 11, 1958

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

įsakę šaudyti į mūsų kraštą ginkluotus įsibrovėlius. Banditizmu pasireiškė kaip tik lenkai, braudamiesi į mūsų kraštą.

Po to vyko ne pokalbis, bet plūdimasis. Kažkaip poručininkas išsitarė — Jeszse Polska niezginęla (dar Lenkija neprazuvo). Gudelis-Gudelevičius užbaigė — "ale zginac musi, jezeli Litwa nezabije, cholera wydusi" — (bet pražūti turi, jei Lietuva neužmuš, tai cholera uždusins). Poručininkas surikęs "baigta" ir pagrasinęs litwinus pamokyti, nei sudiev nepasakęs nuėjo Dukšto ežero kryptimi. Gudelis-Gudelevičius paprastai su savo pavaldiniais retai kalbėdavosi, bet ši kartą atsigręžęs į mudu pasakė, kad jo pasikalbėjimas buvęs nediplomatiškas. (Vėliau Gudelis-Gudelevičius su poručininku, kuris buvo generalinio štabo žvalgybos karininkas, susidraugavo ir už keliasdešimt amerikoniškų dolerių pradėjo lenkams šnipinėti. Buvo sugautas ir nubaustas 13 metų sunkiųjų darbų kalėjimu.)

Po kurio laiko prie demarkacijos linijos atėjo tas pats pulkininkas, poručininkas ir 2 kareiviai ir paprašė pašaukti baro viršininką. Nuvykome pas lenkus — baro viršininkas, gerai nebeprisimečiau, Virbalis ar jau Vaisiūnas, aš ir pasienietis Ašvydis. Pasisveikinę susitarė pulkininkas ir baro viršininkas kalbėtis rusiškai. Lenkų pulkininkas mūsų baro viršininką taip pat pulkininku tituluoja. (Pasi-
kalbėjimą cituoju iš atminties. Kadangi jis man darė didelį įspūdį, tai liko iki šiol atmintyje).

Lenkų pulkininkas: — Pone pulkininke, ar jums žinoma, kad jūsų kareiviai nušovė lenkų pusėje vieną mūsų puskarininkį ir vieną kareivį sužeidė?

Baro viršininkas: — Girdėjau.

L. plk.: — Ar jūs numatote, pone pulkininke, kokios pasekmės gali turėti šis įvykis?

Baro v-kas: — Jeigu, pone pulkininke, kalbate apie Duk-

što ežero įvyki, tai pasekmių jokių neturėtų būti, nes jūsų ginkluoti kareiviai brovėsi į mūsų pusę.

L. plk.: — Visas Dukšto ežeras priklauso Lenkijai.

Baro v-kas: — Kodėl jūs ežero neapstatėt gairėmis pravedant demarkacijos liniją?

L. plk.: — Tai buvo mūsų pareigūnų apsilėidimas.

Baro v-kas: — Nenoriu tuo tikėti.

L. plk.: — Mūsų generalinio štabo žemėlapyje aiškiai matosi, kad ežeras mūsų teritorijoje.

Baro v-kas: — Ar galiu pamatyti jūsų žemėlapi?

L. plk.: — Aš su savimi neturiu jo pasiėmęs, bet po poros dienų galėčiau jums parodyti.

Baro v-kas: — Aš tokį žemėlapi iš savo generalinio štabo turiu ir galite jį pasižiūrėti.

L. plk.: — Aš galiu suabejoti jo autentiškumu. Be to tokie įvykiai gali privesti prie didesnės katastrofos. Jūs turėkite galvoje, kad jūsų pora milijonų turėtų reikala su 40 milijonų patriotiškai nusiteikusių lenkų.

Baro v-kas: — Noriu pastebėti, kad jūs lenkų skaičių padidino. Be to, neskaitykite geras lenkų patriotais laikomus okupacijoje lietuvius, ukrainiečius, baltgudžius ir vokiečius.

L. plk.: — Eikime prie reikalo. Būkit malonus tuojau įsakykite savo kareiviams nustoti šaudžius. Mano karei-

(Tęsinys 10 psl.)

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

Persiuntimai į Lietuvą
ATDARA NUO PIRMAD.
IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami
TIKTAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit
dėl susitarimo.

CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.
220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: WAbash 2-9354

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: akdien nuo 10 iki 12 val.
iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 iki 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WAlbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tiksliai antradieniais ir penktadieniais
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo
1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad.
ir Šeštadienį tiksliai susitarus.
8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, AUGUST 11, 1956

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036

Rezidencijos: BEVERly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL. 2-4 po pietų ir 6-8 vakare.
Šeštadieniais 2-7 p.p. išskyrus sekm.

Rezid. tel.: STEwart 3-4511

Ofiso telef.: YArds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val.
kasdien. Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvių Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų
ir 7:30-9 vakaro
Trečiad. ir sešad. nedarvta
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

Grovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą,
išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1576 So. 49th Ave., Cicero Ill.

Ofiso telefonas: LAFayette 3-3210

Jei neatsiliepia, šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRIVKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val: kasdien po pietų nuo 12-2:30
Daily afternoons
Vakara: pirmad. antrad. ketvirtad.
6-8:30 Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1-4 ir 6-8 vakaro.
Šeštadieniais 1-4 val. po pietų

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGE
Moterų ir vaikų ligos
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Nakti skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEVERly 8-3246
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po
pietų kasdien, išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų

DR. A. MACIUNAS

atostogose iki rugpjūčio mėn. 2 d.
Reikalui esant prašau kreiptis į
Dr. V. Musinską, 5700 So. Wood St.
Ofiso telef.: PROspect 6-2240
Rezidencijos tel.: WA 5-4860

DR. CONSTANCE

O'BRTIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEMlock 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(Gėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8.
Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YArds 7-4787
Namu telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepys viršutiniai telefonai,
šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezid.: LAFayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų.
Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

DR. VYT. TAURAS- TUPČIAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St.
(antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro,
antrad., treč. ir penkt. 6-9 v. v.
ir šeštad. 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINES LIGOS
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484

Atostogose iki rugpjūčio mėn. 20 d.

DR. J. VAITAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak.
Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaskevičius

(VASKEVICIUTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo
6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet,
trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvės)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų
Sėkmadieniais uždaryta

DR. BRUNO J.

ZUBRICK'AS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.,
trečiad. ir sekmad. pagal susitarimą.
Telefonas: HEMlock 4-7899
Namu tel.: Hilltop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai-Protezai, Med. Ban-
dažai. Speciali pagalba Kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YArds 7-7381
Pirma: Vakara: nuo 6 ir 9 val.
Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų.
Treč. ir sekmad. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis,
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2.
Šeštadieniais 10-2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.
Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius.
Išgydo kreivas akis be operacijos.
Ideda netikrą — artificiale akį pagal
sveiką. Praktikuoja per 39 metus.
Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YArds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.
Tikrinu klausia ir pagelbėju
nepriegirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių itempimą, kuris
esti priežastimi galvos skaudėjimo,
svaigimo ar: aptemimo, nervuo-
tumo, skaudėjimo, akių karščio.
Atitaisau trumparegystę ir toli-
regystę. Prirengiu teisingai akinius.
Visuose atsitikimuose egzaminavimai
darom. su elektra, parodančia ma-
žiausias klaidas. Speciali atyda krei-
piams mokymos vaikus
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YArds 7-1973

Padėkime artimiesiems Lietuvoje ir Sibire

Siunčiame į Lietuvą, SSSR
teritorijas ir visą Europą pilnai
apmokėtus anglišku medžiagų,
avalynės, maisto ir vaistų užsa-
kymus, parinktus iš katalogų,
taip pat išsiunčiame ir įkainuo-
jame vietoje siuntėjo supakuo-
tus siuntinius. Labai pigūs pas-
mus užsakomi vaistai, 60 gm
streptomycino ir 100cc penici-
lino ir 500 tablečių serpasil tik
\$30.75 siunčiant ekspresu iš An-
glijos. Lietuviškas ir sąžiningas
patarnavimas.

Dirbame 6 dienas: 9-6 val.
PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th Street
Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126

(Skelb.)

Lituanistikos mokslas T. Lietuvoj

Š.m. "Tiesos" Nr. 91 T. Lietuvos mokslo akademijos visuomeninių mokslų skyriaus akademikas - sekretorius prof. K. Korsakas apžvelgia, kas yra nuveikta ir kas katinama išleisti lituanistikos mokslo srity.

Lietuvos istorijos trumpojo kurso 1-oji dalis jau atiduota spaudon. Iki šiol Lietuvos mokyklos neturėjo Lietuvos istorijos vadovėlio. Rengiamas platus 3-jų tomų Lietuvos istorijos veikalas. Numatyta ateity išleisti Lietuvos istorijos šaltinių kelis tomas. I-sis tomas, apimantis feodalizmo laikotarpį, jau išleistas. Kiti trys to veikalai tomai apims kapitalizmo metus ir tarybinės santvarkos medžiagą. Prof. K. Korsakas pastebi, kad visi veikalai bus pagrįsti marksistine - leninine metodologija, vadinasi, bus ištempti ant maskvinio kurpalio.

Archeologijos srity numatyti tolesni Gedimino kalno Vilniuje, Kauno pilies ir kitų vietovių tyrimo darbai. Gauta medžiaga bus apibendrinta veikale "Lietuvos TSR archeologijos apybraižoj".

Etnografijos srity dar tik kreipiamas dėmesys į nykstančius senovinius pastatus, buitines apyvokas daiktus, senovinius drabužius, papročius ir kita. Surinkta medžiaga bus sudėta į "Lietuvos TSR etnografinę apybrėžą". Lietuvos etnografai, archeologai dirba kartu su ukrainiečiais, bielorais ir rusais speciais.

Tautosakos srity jau yra surinkta daugiau negu 600,000 įvairių tautosakos užrašymų. Čia prof. K. Korsakas nutyli, kad tų užrašymų žymj dalis buvo padaryta dar Lietuvos nepriklausomybės metais. Pirmiausia čia numatyta sutvarkyti 180,000 dainų bei 30,000 jų melodijų. Tautosaka bus renkama ir ateity ir bus vykdomas mokslinis jos tyrinėjimo darbas. Gauta medžiaga bus marksistinėje - lenininėje šviesoje sudėta į "Lietuvių tautosakos istorijos apybrėžos" veikalą.

Nepamiršta pradėti organizuoti darbai iš meninės srities ir iš visuomeninės - filosofinės minties vystymosi Lietuvoj.

Daug dėmesio bus dėta filologijai, ypač lietuvių kalbotyrą. Nusiskusta, kad lietuvių kalbos istorijai tirti pasigendama tos srities didesnių specialistų. Be jau išleisto lietuvių kalbos žodyno, bus rengiamas Stambusis lietuvių kalbos žodynas. Šiuo metu jau spausdinamas to žodyno tretysis tomas, o 4-tas tomas jau atiduotas spaudai. Esą spaudos darbai eina lėtai dėl spaustuvių kaltės. Šio žodyno spaudai jau baigiami paruošti 5-sis, 6-sis ir 7-sis tomai. Prof. K. Korsakas teigia, kad jau išleistojo "Dabartinės lietuvių kalbos žodyno" pasirodymas visur sukėlė nepaprastai didelį susidomėjimą.

Atsidėjusiai tyriamos lietuvių kalbos tarmės. Iki šiol va-

karinių aukštaičių 200 vietovėse tarmės tirtos. Viso šis tyrimo darbas suskirstyta į 700 vietovių.

Bus pakartotinai išleista D. Kleino pirmoji lietuvių kalbos gramatika ir širvydo lietuvių kalbos žodynas su atitinkamais moksliniais tyrinėjimais. Čia prof. K. Korsakas nepasitebi, kad ir šie veikalai bus nušviesti marksistinėje - lenininėje šviesoje...

Eina paruošos darbai iš terminologijos. Jau apie 25,000 įvairių mokslo sričių terminų baigiama paruošti spaudai. Ir čia prof. K. Korsakas nutyli, kad lietuvių kalbo terminologija buvo ruošama ir Lietuvos nepriklausomybės metais.

Silpniausia sritis yra lietuvių filologijos lyginamoji kalbotyra. Nesą iš tos srities naujų darbų, kurie įrodytų lietuvių kalbos istorinius ryšius su slavų kalbomis, giminingumą su latvių ir kitomis indoeuropiečių kalbomis. Tą spragą žadama užkisti paruošiant tos srities specialistus.

Lietuvių literatūros srityje skubama paruošti "Lietuvių literatūros istoriją". Prof. Korsakas ir čia neprisimena, kad tokios istorijos jau būta ir kad dabar mokyklos neturi lietuvių literatūros vadovėlio, o tenkinamasi vien tik lietuvių kalbos chrestomatija. Mat, tenka spėti, jog kaip bendra Lietuvos istorija, taip ir literatūros istorija sunkiai kandamas riešutas. Štai rusai jau turėjo savoms mokykloms tokius vadovėlius ir dabar jie išimami tydomis iš apyvartos, nes pripažinta, kad tai būta Stalino falsifikatų, t.y. jie visi buvo parašyti Stalino įsakymu ir jo "moksliniais" įrodymais.

"Lietuvių literatūros istorija" bus išleista 3-jų tomų. Pirmas tomas bus skirtas feodalizmo laikotarpiui, o kiti vėlesniems metams, kaip ir Lietuvos bendros istorijos veikalas. Tik čia nepažymėta, ar bus taip pat tuose istorijos veikaluose nušviesta marksistinėje - lenininėje šviesoje ir buvusi Stalino epocha...

Toliau prof. K. Korsakas sako, kad lietuvių kalbos ir literatūros institute esą daug sukaupta retos vertės rankraštinių medžiagų iki šiol niekur nepaskelbtos. Tos medžiagos saugojimu rūpinamasi naujų patalpų įrengimu.

Per artimiausius 5 metus, kaip prof. K. Korsakas sako, bus išleista 50 leidinių iš lituanistikos srities. Institutas išleisias 3 tomas savų "Darbų".

Universitete lietuvių kalbos katedra yra užplanavusi išleisti 12 mokslo darbų, o literatūros katedra — 21 ir lietuvių kalbos — 14. Tarp tų darbų bus monografijų, paskaitų kursų, disertacijų ir kita.

Didžiausiu trūkumu prof. K. Korsakas laiko nebuvimą bendros ir lietuvių literatūros istorijų. Sakytume, jokių nuo-

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, AUGUST 11, 1956

stolių čia nėra, nes tie veikalai didžiuoju marksizmo falsifikatai būtų buvę parašyti Stalino katorium ir uzurpatorium.

"kalbų mokslo" šviesoje ir dabar jie visi būtų išimti iš apyvartos. Tarybų Lietuvos išdarytas yra geri ir vertingi, tik sukaip turėtų gerokus nuostolius, kuriais tektų luktelti, iki dar kaip dabar jau turi dėl Stalino "genialių" raštų vertimo lietuvių kalbon ir jų išleidimo.

Ir visų kitų būsimų veikalų, svertimo kurpalio netempiama. nors grynai iš filologijos bei Dabar geriau laiką praverstoj kalbotyros srities, išleisti tautosakos rinkimu, dainų mas marksistinėje - lenininėje užrašymu, piliakalnių tyrinėjšviesoje gali sudaryti nuostojimų ir kitais panašiais darliais, nes ir juos gal ūmu laiku bais, kur lenininė šviesa suntekis išimti iš apyvartos, nes ir kiau prasiveržia. Bus tikriau, Leninas gali būti paskelbtas našiau ir naudingiau. J. Vlks.

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

1934 W. 59th Street Tel.: GROVEHILL 6-9136
M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

• PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE

Siunčiame į LIETUVĄ, SSSR ir visą Europą pilnai apmokėtus ir 100% apdraustus anglišku medžiagu, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus iš Anglijos, Švedijos, Danijos ir t. t. Labai greitai įkainuojame vietole ir tiesiog iš Chicago pasiunčiame į Lietuvą siuntėto pristatytus siuntinius. Mes nugalėjome didžiausias kliūtis greičio ir pigumo atžvilgiais, todėl nesiduokite niekam suvilioti. Lietuviškas ir sąžiningas patarnavimas.

Palyginkite mūsų kainas su kitų panašių įstaigų kainomis:

No. 7	\$18.06	No. 13	\$39.56	No. 31	\$30.75
10 svarų cukraus		5 svarai cukraus		60 gr. Streptomycino	
10 svarų k. taukų		5 sv. kavos		100 cc Penicilino	
No. 8	\$13.34	4 sv. kokavos		500 tab. serpasil	
20 sv. cukraus		5 sv. šokolado		No. 32	\$34.72
No. 9	\$23.00	No. 22	\$29.61	60 gr. streptomycino	
20 svarų k. taukų		900 gr. kavos		1000 tab. P. A. S. (0.5%)	
No. 10	\$14.49	500 gr. šokolado		No. 33	\$33.10
10 svarų ryžių		900 gr. sviesto		10 gr. Streptomycino	
10 sv. cukraus		2000 gr. ryžių		Jei prie šių siuntinių	
No. 11	\$33.55	1000 gr. bec. lašinių		norėtumėt pridėti v.	
10 svarų kavos		2000 gr. taukų		taminių ar kitų vaistų,	
10 sv. cukraus		450 gr. kumpio		apskaiciuokite jų ka-	
		500 gr. sk. mūlo		ną iš katalogų.	
		400 gr. arbatos			

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 W. 26th Street, Chicago 23, Ill.
TEL.: CRAWFORD 7-2126

NELAUKITE -

RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR RUSIJĄ

tarpininkaujant didžiausiai kompanijai Amerikos žemyne
J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

VYRIAUSIAS OFISAS:

TORONTO, Ont., Canada, 835 Queen St. W. Tel.: EM 4-4025
SKYRIAI JAV:

NEW YORK CITY, N. Y., 306 E. 9th Street Tel.: GR 3-3470

PITTSBURGH, PA., 2013 East Carson Street Tel.: HU 1-5759

MINNEAPOLIS, MINN., 44 E. Hennepin Ave. Tel.: FE 6-2330

BUFFALO, NEW YORK, 1162 Broadway Tel.: FI 1272

NEWARK, NEW JERSEY, 102 — 16th Ave. Tel.: BI 2-6816

PHILADELPHIA, PA., 725 W. Girard Ave. Tel.: ST 7-1422

CLEVELAND, OHIO, 1029 Fairfield Ave. Tel.: CH 1-5547

CHICAGO, ILLINOIS, 2314 W. Chicago Ave. Tel.: BR 8-6780

ir dešimtyje kitų Kanados ir JAV miestų.

Visiška kiekvieno pasiūsto siuntinio garantija. Pristatome 2 savaitių bėgyje. Jūsų giminės Senajam Pasauli gaus siuntinius visai nemokamai.

DIDŽIAUSIA KOMPANIJA, NES GERIAUSIA!

(Tęsinys iš 8-to psl.)

viams leiskite Dukšto ežerą apstatyti gairėmis.

Baro v-kas: — Aš ginsiu kiekvieną savo teritorijos pėdą.

L. plk.: — Dukšto ežeras priklauso mums.

Baro v-kas: — Padėtis pasilieka nepasikeitusi. Jūs braunatės, mes šaudome.

L. plk.: — Darau kompromisą. Jūs sustabdote šaudymą ir leidžiat ežerą apstatyti gairėmis. Jeigu pasirodytų, kad jūs buvote teisus, aš jums duodu garbės žodį per 7 dienas buvusią padėtį atstatyti.

Baro v-kas: — Lenkų garbės žodžiai ir net parašai mums gerai žinomi iš Suvalkų sutarties.

L. plk.: — Aš nesu įgaliotas kalbėti apie Suvalkų sutartį.

Baro viršininkui pareiškus, kad šiuo klausimu nebūsią jokių kompromisų, lenkų pulkininkas buvo priverstas atšaukti savo kareivius iš Dukšto ežero.

Pats šis įvykis vyko taip: lenkai sutelkę keliolika laivelų, ginkluoti šautuvais ir kulkosvaidžiais, plaukė ežeru į mūsų pusę. Jiems priartėjus prie mūsų krašto, mūsiškiai paleido keletą ispėjamų šūvių. Lenkai iš laivelų atsakė šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi. Mūsiškiams paleidus šūvius į lenkus, krito jų puskarininkis ir buvo sužeistas kareivis. Lenkai toliau nebešaudė, bet sugulė į laivelius. Jeigu tik lenkai mėgindavo iš laivelų pakelti galvas, mūsiškiai šaudydavo. Kadangi tą dieną nebuvo jokio vėjelio, tai laiveliai plūduriavo vietoje. Per šį susišaudymą mūsų pasieniečiui Vazgelevičiui buvo peršauta kepurė. Šauliai buvo sutelkti toliau nuo sienos ir su lenkais nesišaudė. Griežtas ir neatlaidus mūsų baro viršininko nusistatymas atšaldė lenkų pulkininko karingumą. Greičiausiai, kad ir 1938 m. lenkų sutelktos divizijos prie demarkacijos linijos būtų pašukavusios, parėkavusios: Wodź prowadz nas do Kowna i Klaipedy (vade, vesk mus į Kauną ir Klaipėdą). Na, jeigu tas ultimatumas buvo duotas, kaip kai kurie teigia, mūsų vyriausybei prašant, tai jau kitas reikalas.

Žiogiškių nesusipratimas

Sustiprinta sienos apsauga prie Dukšto ežero dar budėjo tris dienas. Po to iš kitų sargybų pasieniečiai grįžo į vietas. Šauliai išsiskirstė namo. Man, vos tik pasibaigus pasikalbėjimui, baro viršininkas įsakė tuojau su sargybos žmonėmis vykti atgal į žiogiškių sargybą. Sakė, gauta žinių, kad ties šia sargyba lenkai sutelkę didesnę kariuomenės dalinį. Kas apkasus. Be to, neleidžia mūsų ūkininkams vykti į jų pusę laukų dirbti. (Ūkininkai, kurie turėjo žemę perkirstą demarkacijos linija, laukų darbams gaudavo leidimus peržengti demarkacijos liniją.) Grįžęs į sargybą įsitikinau, kad tikrai lenkai uždare

pereinamąjį punktą ir turi sustiprintas sargybas.

Eidamas palei demarkacijos liniją, sutikau lenkų sargybos viršininką Kozłowski. Nors jis buvo ir lenkas, bet padorus žmogus.

Paklausiau jo apie sargybų sustiprinimo priežastis. Jis paaiškino, kad mūsų sargybinis atėjęs prie demarkacijos linijos ir rėkavęs prieš lenkus bei norėjęs nušauti jų sargybinių.

Vykstant prie Dukšto ežero, sargyboje buvo likę tik du sargybinių. Vienas jų Juozas Bikulčius, kurį draugai vadindavo "Oška soldat". Buvęs nepriklausomybės kovų dalyvis. Drausmingas, sąžiningas tarnautojas. Bet turėjo savotišką ydą. Gavęs tarnybinių užduotį ir eidamas jos atlikti, užsimiršdavo ir pradėdavo garsiai pats su savimi kalbėtis bei rankomis gestikuliuoti. Tai ir ši kartą nuvykęs prie demarkacijos linijos, pasirinko didelį beržą, per kurį jo manymu kulka negalėjusi pereiti, pradėjo lenkiškai-lietuviškai rėkauti. Šalia beržo atsiklaupęs į lenkų pusę taikydavo. Tuo tarpu lenkų pusėje gulėjo krūmuose du lenkų sargybinių. Šie pamanė, kad jis noris juos nušauti. Krūmais pasitraukė toliau nuo demarkacijos linijos, paleido kelis aliarmo šūvius ir nubėgo į "placowką". Po to įvyko demarkacijos linijoje punkto uždarymas ir lenkų kariuomenės dalinio (vienos kuopos) prie sienos sutraukimas. Išsiaiškinus sulenkais, ūkininkai buvo leidžiami laukų darbams. Bet lenkų sustiprinta sargyba liko dar tris dienas. Lenkai atlikę uždavinį, susirikiavo su daina: "Marysio buzy daj, mamusi nepyta, mamusia tak robila, jak jeszcze mloda byla" ir nužygiavo Turmantų stoties link. Šios jų dainelės vos vieną posmelį prisimenu. Tai buvo pornografinio turinio dainelė ir labai mėgiama Kop'o kareivių. Keista, kad lenkai ją dainuodavo, net ir į bažnyčią eidami.

(Bus daugiau)

Kop'o kareivis Franek

Atvykęs tikrinti sargybą, rąjono virš-kas Kazlauskas pasakė, kad lenkai esą pasigaminę naują granatą. Reikėtų arba pačią granatą gauti, arba jos braižinius. Šis sumanymas pasisekė.

Lenkai eidavo sargybą po du. Bet vienas jų kareivis, mažo ūgio, didelės galvos, kreivų kojų, vardu Franek (pavardės nežinojau), eidavo vienas. Jis sakydavo, kad savo draugą paleidžias pas mergas. Mėgstas geriau vienas pasivaikščioti. Su juo dažnokai pasikalbėdavome, pasirūkydavome. Paprašiau jo, kad jis man, kaip "suvenyrą", padovanotų naujai pagamintą lenkišką granatą. Franek prižadėjo granatą pavogti iš sandėlio ir man padovanoti. Už tai aš jam privalėjau duot 2 pokeliu "czarnego tytoniu" (juodojo tabako).

(Tęsinys 11-me pusl.)

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 11, 1956

Marinų seržantas Matthew McKeon su savo civiliu advokatu Emile Zola Berman išeina iš teismo rūmų Parris Island, S. C., kur jis buvo nuteistas 9 mėn. sunkių darbų ir atleistas iš marinų korpuso.

Mes mokame Aukštą Dividendą

MIDLAND
Savings and Loan Association

PER 40 METU VISŲ LIETUVIŠKŲ KOLONIJŲ SAUGIAUSIA IR PELNINGIAUSIA TAUPYMO BENDROVĖ

4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

Naujausias Nešiojamas Vėsintuvas
Atvėsina kambarį, darbovietę ar automobilį

FOR HOME, WORK or AUTO—read FEATURES

Kainuoja tikrai **\$3995**

Turime įvairios rūšies kitų vėsintuvų.

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS ĮVAIRIŲ BALDŲ.
Duodame prekes išmokėjimams. — Lietuvių valdoma įstaiga.
FELIX A. RAUDONIS, NELLIE BERTULIS, sav.
ROOSEVELT FURNITURE COMPANY
2310 WEST ROOSEVELT ROAD Telefonas: SEeley 3-4711
Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Muitai apmokami čia, gavėjas neprivalo mokėti jokių mokesčių. Pristatymas garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje iki 20 svarų. Mes taip pat siunčiame batų. Geriausios rūšies medžiagas ir audinius siunčiame tiesiai iš Anglijos. MŪSŲ ĮSTAIGA YRA:

TEDDY'S SHOES
krautuvėje, 2130 West Cermak Road Chicago 8, Illinois
T. JEDRZEJAK—Platesnių informacijų telefonuokite FRontier 6-0433.
Įstaiga kasdien atdara nuo 9:30 iki 5:30. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 8:30 P. M. Nereikia tartis dėl atvykimo.

LIETUVIŲ DĖMESIUI!
NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR
I UKRAINA, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS.
Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAM! 48 VALANDŲ BĖGYJE.
— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —
— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje. —
Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.
Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.
VISI SIUNTINIAI SIUNČIAM SU JAU APMOKĖTU MUTU. IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.
SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!
Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.
Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.
Netoli Pensilvanijos geležkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO. 314 MARKET ST. NEWARK, N. J. Mitchell 2-2452

(Tęsinys iš 10-to psl.)

ko). Mat, jis buvo didelis rūkorius ir mėgdavo Klaipėdoj Werblowskio fabrike gamintą tabaką, pavadintą "Havana". Tai buvo tamsios spalvos ir gana stiprus tabakas. Jis gaudavo iš manęs jo parūkyt. Po poros dienų gavau granatą. Sakėsi, kad jis galis ir daugiau pavogti. Patariau daugiau nevogti. Man užteko vienos.

1930 m. vasario 16 d. išvaikarėse, esant dideliui šalčiui, tam pačiam kareiviui Franek budint prie jų sargybos būstinės, du Vilniaus krašto jauni vyruklai Novickas ir Barkauskas prie būstinės dideliame medyje iškabino lietuvišką vėliavą. Už šią paslaugą Franek gavo 5 pokelius "Havana" tabako.

Pasienio policijos mokykloj

Zarasuose buvo įsteigta pasienio policijos tarnautojams mokykla. Į ją sušaukdavo pasieniečius iš Ukmergės, Utenos ir Zarasų pasienio barų. Patekau ir aš į šią mokyklą. Mokyklos viršininkas buvo rajono viršininkas Žemaitis. Labai nervingas, bet pakankamai taktiškas žmogus. Jis dėstė pasienio policijos tarnybą. Jo pamokos buvo sausokos ir ne labai mūsų mėgiamos. Mokyklos vako pavaduotojas buvo raj. v-kas Kamentavičius. Jis mokė ginklų pažinimą ir rinkuotę. Buvo labai jautrios sielos žmogus. Lietuvos istoriją dėstė mokytoja Šeškutė. Dėstė labai neįdomiai. Lietuvių kalbą — mokytojas Jauńskiš. Jis savo pamokose nekalbė gramatinių taisyklių. Daugiausia pasakodavo įvykius iš kovų dėl lietuvių kalbos išlaikymo ir apie jos grožį. Nors pats buvo praktikuojantis katalikas, bet kreditus už liet. kalbos literatūrą skirdavo protestantizmui. Pasak jo, Vilniuje iškūrę jezuitai buvę labai geri katalikai, bet taip pat jie buvę neblogesni ir mūsų tautos lenkintojai. Jeigu Vokietijoje nebūtų buvę protestantizmo, arba protestantizmas į žmones nebūtų ėjęs su gimtąja kalba, tai vargu ar būtų pajėgęs atsispirti nutautėjimui net ir atkakliausias žemaitis. Tik protestantizmas, jų šalininkai ir propagotojai, sugebėjo lietuvių tautą atitraukti nuo sulenkėjusių jėzuitų. Protestantai supratę mūsų tautos troškimą garbinti Dievulį gimtąja kalba. Protestantizmo banga buvo užliejusi visą Lietuvą. Striuka pasidarę jėzuitams sėdėti Vilniuje. Eilinių katalikų kunigą Giedraitį — lietuvių — tada paskyrė žemaitijos vyskupu. Pradėjo jis spausdinti lietuvių kalba maldaknyges. Prabilo į lietuvių lietuvių kalbą. Jų nepaprastas veržlumas ir atkaklumas nustelbė protestantizmą. Šių dviejų konfesijų kovoje dėl lietuvių tautos, mūsų kalba išliko gyva.

Nebeprisimenu kodėl, bet vienoje savo pamokoje aiškinu, kad Vilniuje trijų kryžių kalnas katalikui gerbtinas, bet

lietuviui ne. Bendrai, jo pakaitos buvo mėgiamos.

Viešosios policijos teisė dėstė nuov. v-o padėjėjas Šumskis. Dėstė neblogai, bet pats dėstomasis dalykas nebuvo įdomus.

Topografiją dėstė ats. kpt. Chaleckas. Buvo neblogas šios srities žinovas, bet perduot žinias mums iš karto nesugebėjo. Mat, dėstė kaip profesorius studentams, o mes juk buvome pradžiamoksliai. Vos vienas kitas pora metų gimnazijos suole sėdėjęs. Per jo kelias pamokas sužinojom, kad geodezija yra lotyniškas žodis ir lietuviškai reikštų žemės paviršiaus matavimo mokslą. Dar sužinojome, kad buvo kalbėta apie reperius, niveliacijas, horizontales ir trianguliacijos punktus. Bet kam visa tai reikalinga, taip mums ir liko neaišku. Supratęs, kad mes jo pamokas sunkiai "virškiname", pradėjo aiškinti supranatčiau ir vesti į laukus praktikos darbams. Pasidarėm "neblogais topografais".

Įdomiausiai dėstė valstybinę teisę valstybės gynėjas Kubičius. Dažnai nuvedavo mus į taikos teisėjo bei apygardos teismo posėdžius. Jis savo pamokose sakydavo, kad nusikaltėliu gali tapti ir kunigas, ir karininkas, ir kiekvienas žmogus. Bendrai, žmogus iš mažens yra linkęs į nusikaltimus. Tik baimė būti už nusikaltimą nubaustami sulaiko didelį skaičių žmonių nuo nusikaltimų. Anot jo, panaikinus kariuomenę ir policiją, didelis skaičius esančių vienuolynuose pasidarytų kriminaliniais nusikaltėliais.

Smulkiai mėgdavo pasakoti pralotė Olsausko, pasmaugusio Ustijanauskienę, bylą. Arba apie karininką Sutkaitį, mėginusį apiplėšti banką. Bendrai jo pamokos buvo labai įdomios ir mūsų mėgiamos. Šioje mokykloje dėstė ir dar keletas asmenų, bet nepastoviai. Buvo norima vadinamą "pagrąničniką" padaryti ne tik geru automatu, mokačiu viršininkams pagarbą atiduoti, bet ir sumaniu valstybės tarnautoju.

Komandiruojami į Klaipėdos kraštą

Vykstant pamokai, įėjęs į klasę mokyklos v-kas Žemaitis, sustabdė pamoką ir visiems pranešė, kad per porą valandų susitvarkytume daiktus ir pasirengtumėm kelionėn į Klaipėdos kraštą. Kelionė į Klaipėdos kraštą vyko be jokių nuotykių. Kovą mėn. visas mūsų būrys atsiradome Klaipėdos krašte, Paleičių kaime. Dalis būvome apgyvendinti pas vietinius ūkininkus. Kita, didesnė dalis, pas karčiaminką Scheflerį. Į minimą vietą atvykome vėlyvą naktį. Rytojaus dieną pastebėjome, kad esame įpuolę lyg į kitą (Tęsinys 12-me psl.)

Gerankiai, dėkui lietuvių
voro invalidai tramtyje laukis
Tavo pagalbos. Anksčiau

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 11, 1956

Tennessee demokratų delegacijos pirmininkas gubernatorius Frank G. Clement, kuris konvencijoje pasakys pagrindinę kalbą, lėktuvu atvyko į Chicago.

Naujas tepalas ir tabletės teikia naujos vilties kenčiantiems nuo reumatizmo ir artrito

Chicago, Ill. (Specialus).

The Star Pharmacal kompanijos, Chicago, chemikas pagaminė naują tepalą ir tablečių. Ši nauja kombinacija, žinoma vardais AMERPOL RUB ir AMERPOL TABLET, pripažinta labiausiai efektyvia, malšinant skausmus, kuriuos paprastai sukelia reumatizmas ir artritas. Patiriamas sekantis paprastas vartojimo būdas: 1) Rub, užteptas ant skaudamos vietos, beveik momentališkai palengvina skausmą; 2) Amerpol tabletės, imamos po 2 su stiklu šilto vandens 3 kartus per dieną po valgio, teikia pastovesnį ir patį skausmų palengvinimą ilgesniam laikui.

Si nauja pasitvirtinusi kombinacija buvo išrasta paraudusiems, uždegimui turintiems, sąnariams gydyti, patinimui sumažinti ir nutirpusių raumenų skausmui numalšinti nuostabiai greit ir su nuostabiais rezultatais.

AMERPOL RUB — 79 c. ir AMERPOL TABLETS — \$1.50, abiejų vaistai kartu už \$2.29. Siūlomi vaistai jau parduodami ir, jei Jūsų vaistinėms jų neturi sandėlyje, tegu užsako savo urmo krautuvėje arba parašo adresu: Amerpol Associates, Chicago 22, Ill., ir mes išsiųsimė, patys apmokėję persiuntimo išlaidas.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET
B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sekr. ir advokatas
Mokame aukštus dividendus. Kešiuojame čekius. Parduodame ir išperkame valstybės bonus. Taupytojams patarnavimui veltui.
ATIDARYKITE SĄSKAITĄ ŠIANDIEN. — APDRAUSTA IKI \$10,000
Darbo valandos: pirmadienį ir ketvirtadienį nuo 9 iki 8 val. vakaro; antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 5; trečiadienį uždaryta, o šeštadienį nuo 9 val. iki vidudienio.

MOVING APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS MOVING

IS TOLI IR ARTI
(Nauji dideli trokštai — Naujaisi kraustymo ironkiai)
Ilgų metų patyrimas — Pigūs ir sąžiningas patarnavimas
JUOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69 St. Chicago 36, Ill. Tel. Wabbrook 5-9209

T. KUCZEWSKI & CO. naujoje vietoje

4102 ARCHER AVENUE

Tel.: FRontier 6-6399

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Galima siųsti ir paštu.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu muitu, ir pristatymas garantuojamas.
REIKALAUKITE KATALOGŲ!

Taip pat siunčiame daiktus užsakomus Anglijoje. Siuntiniai pristatomi gavėjui 5-6 savaitių bėgyje. Ofisas atdaras: Nuo pirmadienį iki šeštadienį, nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak.

(Tęsinys iš 11-to psl.)

pasaulį. Matėme vietoje paliktų rytų Aukštaitijoje šiaurinių bakažių, gražius trobesius, dengtus raudonomis plytelėmis. Vietoje neišbrendamų kelių, gražius meksfaltuotus plentus. O ūkininkų žemės ūkio padargai, gyvuliai ir drenuoti laukai darė mums didelį įspūdį. Man asmeniškai visa tai jau buvo žinoma, nes prieš tai esu pora metų Klaipėdos krašte buvęs. Keistai skambėjo klaipėdiečių minkštai tariama raidė "l". Pavyzdžiui "alius", "Kliaipėda", "liova", "liūžta" ir panašiai. Kai kurie mūsų pradėjo iš jų tarimo juoktis. Raj. v-kas Butas surinkęs visus prikomandiruotus, gerokai išbarė už šaipymąsi iš jų kalbos. Po poros savaitių apsipratome.

Lankomės evangelikų bažnyčioje

Vieną sekmadienį sugalvojome 8 vyrai nuvykti į Paleičių evangelikų bažnyčią. Įėję į bažnyčią, radome prasidėjusias vokiečių kalba pamaldas. Jų bažnyčioje nematėme nė vieno šventojo paveikslėlio, nebuvę nė tokio puošnaus altoriaus, kokį tekdavo matyti katalikų bažnyčiose. Paprastas altorėlis; ant jo stovėjo kryžius. O ir pats kunigas nedėvėjo puošnių liturginių rūbų. Apsirengęs buvo juoda eilute ir tik po kaklu pasirišęs baltą kampuotą skarelę. Mums įėjus į bažnyčią, senas kunigas metė meldęsis, priėjo prie mūsų, su visais pasisveikino. Paklausinėjo, kokios tikybos esame. Pasisakė, kad esam visi katalikai ir atvykę iš rytų Lietuvos. Kunigas atnešė visiems po didoką maldaknygę ir paprašė drauge su visais giedoti. Atsigręžęs į savo parapičius, o jų buvo vos keletas, pasakė, kad dėl atvykusių svečių pamaldos vyksią lietuvių kalba. Laikydami mandagumo privalejome ir mes drauge giedoti. Deja, nemokėjome maldaknygėse surašytų maldų, giesmių skaityti. Mat, jos buvo atspausdintos gotiškais raidėmis. Po pamaldų kunigas pasakė gražų pamokslą. Nors šios pamaldos mums paliko gilų įspūdį, bet daugiau jų nebelankėme. Bijodami, kad nereikėtų skaityti maldaknygių, surašytų gotiškais raidėmis.

Klaipėdos krašte išbuvome iki rugpiūčio mėnesio. Kuriam reikalui mus ten buvo pasiuntę, nežinojome. Buvo gandy, kad vokietininkai buvo pasirengę daryti Klaipėdos krašte perversmą.

Traukinio katastrofa

Vykstant į Zarasus siaurųjų geležinkeliu, įvyko traukinio katastrofa. Važiuojant nuo Troškūnų pakalnėn, traukinio užpakaliniai trys vagonai nušoko nuo bėgių ir pradėjo šokinėti pabėgiais. Kaip tik šiuose vagonuose mes ir važiavome. Nutrūkę vagonai pradėjo

riedėti didelėn pakriaušėn. Bet viskas laimingai pasibaigė. Šiek tiek nukentėjo pasieniečiai Jančiauskas ir Zabukas.

Ir vėl mokykloje

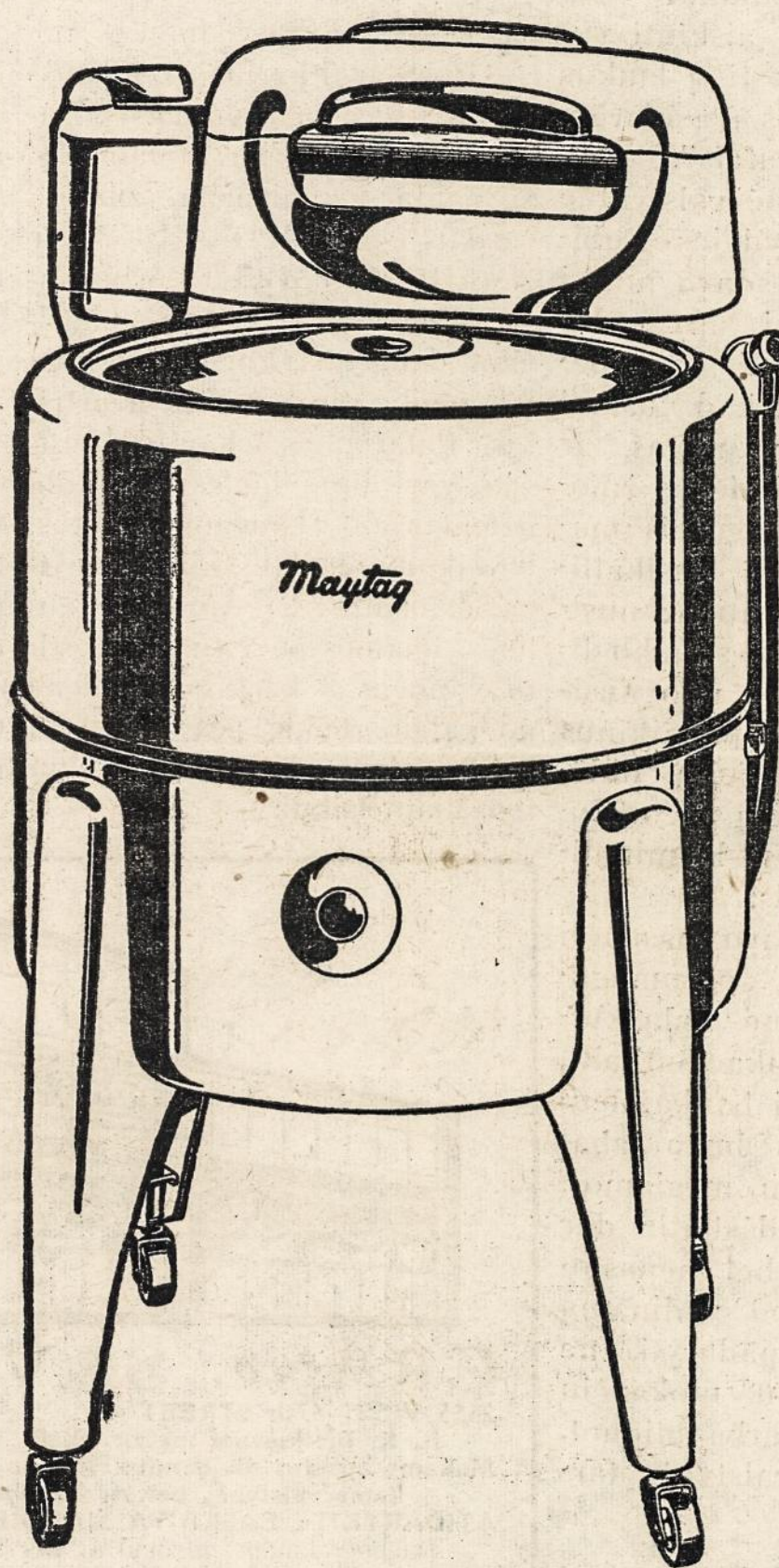
Pasienio policijos mokyklą baigėme lapkričio mėnesį. Po to visi išsiskirstėme į savo tarnybos vietas. O aš persikėliau į Klaipėdos krašto pasienio policiją".

Baigdamas pasakoti, pasienietis pastebėjo, kad kitą kartą papasakosias daug įdomių dalykų iš Klaipėdos krašto pasienio ir saugumo policijos tarnybos. Palauksime.

(Pabaiga)

CHICAGO Gaisrininkai laukia eilė, kad gautų skiepus nuo polioligos, šiais metais stipriai besireiškiančios Chicagoje.

SENSATIONAL

New Low Price!

MAYTAG

NOW

\$99

LIBERAL TRADE IN FOR
YOUR OLD MACHINE

- Famous Maytag Quality
- Full 8 lb. Capacity
- Balloon Wringer Rolls
- Full Wringing Position Adjustment

AMERICAN FURNITURE
AND RADIO STORES

1523 N. Milwaukee Ave.

HUmboldt 6-5000

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS